

Lunds Universitet
Missionsvetenskap med ekumenik
10-poängs examensuppsats
Handledare: Aasulv Lande, David Kerr
Examinator: David Kerr
Författare: Åsa Egnér
Framlägges: 2006-02-14

Spirituell aktivism - den tredje vägen?

En studie över aktivister i en buddhistisk kontext som betonar sambandet mellan inre transcendens och social förändring.

Innehållsförteckning

1. Inledning

1.1. Introduktion	s.4
1.2. Syfte	s.6
1.3. Frågeställningar	s.6
1.4. Hypotes	s.6
1.5. Missionsvetenskap	s.6
1.6. Metod	s.8
1.6.1. Hermeneutisk analys.....	s.8
1.6.2. Kvalitativa intervjuer.....	s.9
1.6.3. Deltagande observation.....	s.11
1.7. Avgränsningar	s.11
1.8. Disposition	s.12
1.9. Begrepp	s.12

2. Bakgrund

2.1. SNF	s.14
2.1.2. Wongsanith Ashram.....	s.14
2.1.3 SEM.....	s.15
2.2. Sulak Sivaraksa	s.15
2.3. Buddhadhasa	s.17
2.4. Thailandsk buddism och begreppet engagerad buddism	s.17

3. Redovisning av material

3.1. Redovisning av SNF utifrån skrivet material och föreläsningar	s.18
3.1.1 Religion och religiös transformation	s.18
3.1.2 Religion och reducerandet av våld.....	s.19
3.1.3. Praktiskt manifesterande av synsätt.....	s.26
3.2. Redovisningar av intervjuförberedelser	s.27
3.3. Redovisningar av intervjuer	s.28
3.3.1. Pracha.....	s.28
3.3.2. Moo.....	s.31
3.3.3. Geranan.....	s.34
3.3.4. Addisath.....	s.37
3.3.5. Jessica.....	s.40
3.4. Redovisningar av observationer	s.42
3.4.1. Meditationskurs.....	s.42
3.4.2. Utvärdering ledarskapsträning.....	s.42
3.4.3. Veckomöte.....	s.42
3.4.4. Ashram.....	s.43
3.4.5. Fattig stadsdel i Khon Khaen.....	s.44
3.4.6. Sulak Sivaraksa.....	s.44

4. Bearbetning av material

4.1. Tillvägagångssätt vid konklusion	s.44
4.2. Religion som personlig och social transformation.....	s.45
4.2.1. Religion som transformation.....	s.45
4.2.2. Personlig transformation leder till social transformation.....	s.46
4.2.3. Social transformation fungerar inte utan personlig transformation.....	s.47
4.3. Relation människa-natur-samhälle.....	s.48
4.3.1. Från ”jag konsumerar” till ”jag andas”.....	s.48
4.3.2. Alla har en Buddha – natur.....	s.50
4.3.3. Interrelation och icke-våld.....	s.51
4.4. Reflektion	s.52
4.4.1. ”Mindfulness”.....	s.52
4.4.2. Medvetandegörande.....	s.53
4.4.3. Identitet och ansvar.....	s.53
4.4.4. Vikten av både Interrelation och inre - yttre transformation.....	s.54
4.4.5. Våldet från den Andre.....	s.55
4.4.6. Fördömen och positiva exempel.....	s.55
4.5. Prövning av utgångspunkt och hypotes	s.58
4.5.1. Utgångspunkt.....	s.58
4.5.2. Hypotes.....	s.58

5. Avslutning.

5.1 Diskussion.....	s.60
5.2 Kritiska punkter.....	s.61
5.2.1. Försoning.....	s.61
5.2.2. Enstaka händelser.....	s.61
5.2.3. Vi och dom.....	s.62
5.2.4. Åtskiljande.....	s.62
5.2.5. Gud försonar.....	s.63
5.2.6. Lidandets mening.....	s.63
5.2.7. Sammanfattning.....	s.64
5.3. Kristna teologer.....	s.64
5.3.1. Interrelation –Gregorius av Nyssa,	s.64
5.3.2. Interrelation som identitet – S. Mcfague, J. Sobrino, C.H Kyung.....	s.65
5.3.3. Transformation, Thomas Merton.....	s.65
5.3.4. Avslutning.....	s.66
5.4. Sammanfattning.....	s.67
5.5. Engelsk konklusion.....	s.68
5.6. Litteraturlista.....	s.69
5.5.1. Källförteckning, otryckt material.....	s.69
5.5.2. Litteraturförteckning.....	s.69
5.5.3. Internetsidor.....	s.71

1. Inledning

Några förflugna tankar, juli 2005:

I dag har det bombats i Londons tunnelbana. Al- qaida ställer sig enligt tidningarna bakom dessa död. Vi har inte lyckats avskaffa våldet ens i vårt eget "civiliserade" samhälle. Frågan är om vi verkligen blivit mindre våldsamma överhuvudtaget? Har vi inte endast flyttat våldet till andra delar av världen där vi inte ser misären? Bygger inte vårt västliga välstånd och materiellt höga standard fortfarande på våldförandet av andra? Jag såg exempelvis ett TV-program där kinesiska leksakstillverkare bodde som burhöns på sin arbetsplats. Dessa leksaker köps av de leksaksaffärer där mina barn handlar. Även naturen våldför vi i väst oss på genom att vara den 10: del som står för 90 procent av all användning och förstörelse av jordens råvaruresurser.¹ Trots alla organisationer, strukturer, civiliserade försök att skapa en bättre värld undrar jag om vi verkligen minskat lidandet överhuvudtaget?

1.1. Introduktion

Jag har under mina fyra år av teologiska studier speciellt inriktat mig på religionsdialog. Just i denna uppsats har jag valt att ingå en relation, föra dialog, och reflektera över människor som hängivet försöker gå den buddhistiska vägen. Jag studerar i denna examensuppsats Sulak Sivaraksa och några medlemmar i den sociala och kulturella verksamhet som han byggt upp i ett flertal systerorganisationer i Thailand och som går under samlingsnamnet SNF. Detta gör jag genom ett, en månad långt fältstudium. Den buddhism jag väljer att studera är en aktivt verkande buddhism som inte levs i kloster eller bakom ett skrivbord på en akademi, utan som formas mitt ute i den vanliga, värkande verkligheten. Mitt val att fokusera på personer i en specifik organisation springer ur att jag själv ofta finner personliga exempel väldigt inspirerande. Att se vår mänskliga potential manifesteras i positiva exempel, är, menar jag, ett tecken på att det är möjligt!

Det finns åtminstone två anledningar till det tema jag valt för mitt examensarbete. Min första anledning är att jag upplever att religion idag, alltför ofta, används som ett medel för att ställa människor mot varandra och skapa våldsamerhet och ibland frågar jag mig om religion inte skapar mer kaos, förtryck och förvirring än den tillför kärlek, försoning och hopp. Eftersom religion inte minskar i betydelse, så är kanske denna reflektion meningslös, vi kan inte avskaffa religionen utan måste som teologer, skilja mellan transcendentens potentiella våld och de goda transformerande krafter som ett andligt, religiöst liv också har gett oss exempel på. Jag vill istället för att måla fan på väggen studera ett, som jag hoppas, positivt exempel på aktiva och religiösa människor som under sina liv arbetar mot våld och för en bättre fredligare, rättvisare värld. Att jag valt att förlägga mina studier till Asien och till buddhismen finner jag giltigt eftersom jag saknar ett konkret hanterande av våld och konflikter i de nutida

¹ McFague Sallie, *The body of God. An ecological theology*, Fortress Press, Minneapolis, 1993 s.114

teologiska trender i väst som jag finner intressantast: Ekologisk teologi betonar allt skapats delaktighet och beroende av vartannat och tar sin utgångspunkt i det skapande, kreativa genom bland annat "ruach-begreppet" i första Mosebok och "The Big Bang".² Denna teologi vill frångå den antropomorfism och dualism som de menar har präglat teologin och återgå till en mer holistisk kosmocentrism. Inom postmodern teologi finns en annan intressant trend som beskriver den Andre som radikalt eller absolut annorlunda, som betonar ödmjukheten inför den Andre och som tar avstånd från våldet att inlemma den Andre i det Samma. Eller att göra den Andre till en idol.³ Jag anser att båda dessa trender är djupt sympatiska och välgörande i en tid som präglas av global ekologisk kris och en pluralism där olika kulturer och religioner i vår del av världen ska lära sig leva sida vid sida. Med en holistisk utgångspunkt respektive ödmjukheten inför Den Andre försöker de hantera onskans problematik intellektuellt. Det jag dock saknar i dessa teologier är ett konkret hanterande av våld och konflikter. Vad gör jag om den Andre är våldsamt? Hur kan jag genom religion verka för att reducera konflikter, våldsamheter och lidande lokalt och globalt? Jag hoppas, på längre sikt, kunna få inspiration till en kristen religionsteologi i dessa frågor och jag anar att denna typ av engagerad buddism har fördelen att den delar en grundsyn av holistisk kosmocentrism och ett radikalt etiskt ansvar med dessa, för mig inspirerande trender.

Min andra anledning för denna examensuppsats tema är mitt intresse för och mitt sökande efter närvaro. Efter att i femton år inom teaterns värld fascinerats över skådespelarens förmåga till närvaro har min längtan efter att ta denna närvaro ut i det dagliga livet gjort att jag sökt religiösa traditioner som kombinerat inre sökande med yttre handling. Det har lett mig till asiatisk feministteologi som poängterar livets här och nu och den ständigt närvarande gudsnärvaron i sin "doing theology".⁴ Även mystiska traditioner inom olika religioner har gett mig stor inspiration. Första gången jag mötte Sulak Sivaraksa på en konferens i Höör så gjorde han ett djupt intryck på mig. Det var egentligen inte de fina orden om fred, rättvisa och medmännisklighet som berörde mig. Det finns många politiker världen runt som gång på gång uttalat dessa slitna fraser. Men någonting annat, bakom orden, i orden, gjorde att orden blev kött, att jag blev djupt berörd. Det kändes faktiskt som att han "var" det han talade om. Det var ingen idé han tänkt fram utan jag upplevde att han med sin närvaro manifesterade fred och försoning genom sin egen person. Sivaraksas personliga historia är fylld av statskupper, militärdiktaturer, arresteringar och hot om fängelsestraff. Han har levt fem år i asyl eftersom Thailands regering velat fångsla honom. Mycket av hans liv har präglats av att kämpa mot våld och orättvisor. Trots Sulaks personliga historia så upplevde jag att han var en djupt harmonisk och starkt närvarande person. Det fick mig att undra: Hur kan en person med ett så våldsamt förflutet utstråla så mycket fred och harmoni och ödmjukhet? Hur har han,

² *An ecological theology*, s. 143

³ Svenungsson Jayne, *Guds återkomst, En studie av gudsbegreppet inom postmodern filosofi*, Lunds Universitet, 2002 s.107

⁴ Se exempelvis Chung Hyun Kyung, *Struggle to be the sun again, introducing Asian Women theology*, Maryknoll, N.Y.1990 s.100

personligen hanterat allt våld och lidande han utsatts för? Hur bemöter hans organisation och hans tradition lidande och våld? Har hans enorma närvaro och hans bemötande av yttre våldsamheter och orättvisor något gemensamt?

1.2. Syfte

Huvudsyftet med denna uppsats är att undersöka hur religion kan reducera våld och konflikter och lidande. Jag kommer att undersöka hur en buddhistisk organisation, SNF, som förespråkar att religiös transformation är nödvändig för att reducera våld, konflikter och lidande, förstår denna transformation och konkret praktiserar denna förståelse. För många troende inom olika religioner skulle begreppet religiös transformation vara ett alltför vitt begrepp men den religionsdefinition som SNF använder går, anser jag, utmärkt att förena med detta begrepp. Triaden våld, konflikter och lidande kan möjligtvis skapa frågetecken i en kristen kontext men är, menar jag, en meningsfull sammansättning enligt dessa buddhisters tankesätt.

1.3. Frågeställningar

Min grundläggande frågeställning är: Hur menar SNF att religion kan reducera våld, konflikter och lidande? Denna grundfrågeställning mynnar ut i följande frågor: Hur förstår SNF religion och religiös transformation? Hur kan religiös transformation, enligt SNF, reducera våld, konflikter och lidande? Hur manifesterar de detta synsätt praktiskt- i det dagliga livet, i sina strukturer och kurser?

1.4. Utgångspunkt och Hypotes

Min utgångspunkt för projektet är att SNF: s tillvägagångssätt för att reducera våld, konflikter och lidande grundar sig i deras synsätt på:

- a) inre transformation i relation till yttre handling
- b) relationen mellan människa -natur och samhälle samt deras konkreta praktiserande av dessa synsätt.

Utifrån denna bakgrund är min hypotes följande:

SNF: s synsätt och praktiska hanterande av detta synsätt grundar sig ytterst på erfarenheter av ”mindfulness”.⁵ Detta är ett viktigt begrepp inom buddismen och innebär ett uppvaknande till nuet. I den klarhet, lycka, visdom och medvetandegörande om allts lidande, som ett uppvaknande till nuet medför, föds insikten av relationen mellan inre transformation – yttre handling samt interrelationen mellan människa - natur och samhälle. Denna insikt speglar, menar jag, den buddistiska principen av ”nonduality”, ”interdependence”.⁶

1.5. Missionsvetenskap

Under mina fyra år av studier inom Missionsvetenskap med ekumenik har jag inspirerats mycket av Aasulv Lande och den Hansateologi som han och exempelvis Werner Ustorff från

⁵ Se i denna uppsats under rubriken ”begrepp” s.12.

⁶ Se i denna uppsats under rubriken ”begrepp”, s.12.

Birmingham förespråkar.⁷ Förändringen av missionsbegreppet, från en proselytisk förståelse av mission där målet är att hela världen ska kristnas, till en förståelse av missionsbegreppet utifrån ett dialogperspektiv har skapat utrymme för religionsteologisk reflektion. Men detta har också, menar jag, gjort att vi förlorat ett enkelt sätt att förstå hur vi ska hantera våld, konflikter och lidande. Om kristna tidigare menade sig kunna övervinna detta onda genom att ”göra världen kristen”, så står vi idag mer handfallna inför denna problematik. Inom missionsvetenskapen är frågeställningar kring konflikthantering och försoningsprocesser i hög grad aktuella, de befinner sig i mittfåran av den kristna religionsdialogens huvudproblematik.⁸ Robert J. Schreiter och Timothy Yates, är exempel på nu verksamma teologer som arbetar med försoningsprocesser ur ett kristet religionsdialogiskt perspektiv.⁹ Men jag menar att vi, för att utveckla en kristen religionsteologi även kan behöva stanna upp och rent praktiskt lära känna hur en annan religiös tradition hanterar detta. För mig är Thomas Merton, en kristen dialogpersonlighet, ett inspirerande exempel. Jag menar, att han manifesterade med sitt liv, att olika trostraditioner har mycket att lära av varandra och att vi, om vi på allvar menar att mission är dialog, också måste lyssna på vad en annan tradition har att lära oss. Detta går också i linje med Werner Ustorff som menar att fokus inom Missionsvetenskapen idag ska ligga på ”*the process of crossing boundaries, not it’s outcome or final results*”.¹⁰ En annan intressant tanke finner jag hos Dan Cohn Sherbok som betonar religionsdialogens befrielsesteologiska kapacitet i sin bok *World Religions and Human Liberation*.¹¹ Denna tanke manifesterades till verklighet när jag i september 2005 inbjöds som observatör på ett Peacecouncilmöte i New York där deltagare från fem världsreligioner möttes för att diskutera global fred och rättvisa under appellen ”*Peace is Possible*”.

Forskningsläge

Richard Gombrich har i sin bok, *Theravada Buddhism: A Social History from Ancient Benares to Modern Colombo*¹², fört en diskussion om huruvida Buddha var en social reformator eller inte. Problematiken har varit aktuell i Sydöstra Asien, där personer som den indiske sociala reformatorn Ambedkar och grundläggaren av ”Western Buddhist Order” Sangarakshita under de sista femti åren har skapat rörelser som har blivit föremål för forskning, angående förhållandet mellan buddism som religion och som social reformation.¹³ Thaibuddhisten Buddhadasa Bhikku har också väckt stort intresse. Den organisation, som hans elev, Sulak Sivaraksa har initierat under namnet ”Engaged Buddhism”, har blivit analyserad i artikelsamlingen ”*Engaged Buddhism Buddhist Liberation Movements in Asia*”. Författarna diskuterar där den buddhistiska hermeneutik som sociala reformatorer inom

⁷ Bert Hoedemakers Symposium, Groningen, 16 okt. 2000, Werner Ustorffs paper ”*Rethinking Missiology*”.

⁸ Kommentar av David Kerr, forskarseminarium, December, 2005.

⁹ Ibid., December 2005.

¹⁰ Bert Hoedemakers Symposium, Groningen, 16 okt. 2000, Werner Ustorffs paper ”*Rethinking Missiology*” s.8.

¹¹ Dan Cohn-Sherbok *World Religions and Human Liberation*., Orbis books Maryknoll, New York, 1992.

¹² Richard Gombrich, *Theravada Buddhism: A Social History from Ancient Benares to Modern Colombo*, Routledge, London and N.Y. 1988

¹³ Chr, S Queen, Sallie B King, *Engaged Buddhism. Buddhist Liberation Movements in Asia*, State University of New York Press 1996, s.38

”Engaged Buddhism” har stått för.¹⁴ Mitt bidrag går in i denna problematik där jag genom ett fältstudium i Thailand, utifrån en västlig teologisk utgångspunkt, försöker att förstå den hermeneutik som blir applicerad inom SNF i spänningen mellan personlig och social transformation.

Varför SNF?

Religionsdialogen kritiserar ofta för att välja en alternativ linje i den Andres religion, som inte är normerande för själva mittfåran.¹⁵ Min utgångspunkt, när jag ingår dialog med buddismen, är inte att förstå ”mittfårans buddism” om det nu existerar någon sådan. Min utgångspunkt är varken religionshistorisk eller i första hand komparativ. Detta är ett dialogprojekt där jag vill lyssna till den Andre och se vad vi kan lära av oss av dem. Jag vill plocka fram essensen i deras idéer och, skapa en utgångspunkt för en kritisk reflektion av vår egen tradition. Genom att i slutet av denna uppsats relatera SNF till kristna tänkare vill jag uppmana till eftertanke och till nya kreativa idéer hos läsaren. Att jag väljer SNF är för att jag anar att SNF: s förståelse av religionens roll i reducerandet av våld, lidande och konflikter, har något att tillföra mig, som kristen, i dag år 2006. Den engagerade buddismen är, enligt *Engaged Buddhism, Buddhists Liberation Movements in Asia*, en konsekvent och aktiv förespråkare för världsfred och har två gånger på tre år på 1990- talet tilldelats Nobels Fredspris.¹⁶ Dessutom är denna engagerade buddism, menar jag, del i ett aktuellt västerländskt samhällsfenomen. Tich Nhat Hahn och Dalai Lama är två andra medlemmar i den engagerade globala buddistorganisation som Sivaraksa ingår i, och som bär namnet INEB, ”international network of engaged buddhism”.¹⁷ Både Dalai Lama och Thich Nhat Hahn är förebilder för många av dagens västerlänningar. Därför menar jag att den dialog jag nu valt att ingå med buddismen inte endast öppnar en dialog med en socialt engagerad buddism som utspelar sig i Asien utan också öppnar en dialog med många västerländska buddister, svenskar, européer och amerikaner och därmed med ett spirituellt tänkande som genomsyrar delar av vårt västerländska samhälle.

1.6. Metod

1.6.1. Hermeneutik.

Mitt övergripande synsätt i denna uppsats är hermeneutiskt. Jag är inspirerad av den hermeneutik som Paul Ricoeur och Hans Georg Gadamer förespråkar. Ricoeur medvetandegör vår subjektivitet och att vi är fastlåsta i den hermeneutiska cirkeln.¹⁸ Han har en öppenhet för olika metoder som kan medvetandegöra allt som kan gå fel i tolkningsprocessen och menar att hermeneutiken både måste förstå och förklara.¹⁹ Hans

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Kommentar av David Kerr, forskarseminarium, december, 2005.

¹⁶ *Engaged Buddhism. Buddhists liberation Movements in Asia*.s.5.

¹⁷ se www.sulak-sivaraksa.org

¹⁸ Jeanrond, Werner, *Theological Hermeneutics development and significance*, SCM Press Ltd, 1994, London, s.75

¹⁹ *Theological hermeneutics*, s.100

Georg Gadamer är liksom Ricoeur medveten om subjektets förförståelse men talar i stället om hermeneutiken som tolkningskonst.²⁰ Jag är inspirerad av hermeneutik som tolkningskonst men anser ändå att den hermeneutiska processen ska söka både förstå och förklara. Därför vill jag arbeta med en strukturerad hermeneutisk analys i min konklusion där jag sorterar innehållet utifrån olika teman och även använda inspiration från diskursanalys. Ett distinkt drag i diskursanalysen är den är *konstruktionistisk* det vill säga att tonvikten ligger på den version av verkligheten som uttrycks av medlemmarna i den miljö som studeras, dels på hur den verkligheten formas av deras tolkningar av den.²¹

Jag kommer att läsa böcker av Sulak Sivaraksa, Buddhadasa och västerländska tänkare. Jag kommer att i en månads tid leva tillsammans med företrädare för SNF: s organisationer i Thailand, göra intervjuer och deltagande observationer.

1.6.2. Kvalitativa intervjuer

I mina intervjuer kommer jag huvudsakligen fråga efter de intervjuades syn på sin egen inre utveckling. Detta kan skapa vetenskapliga problem. Går det att intervjua människor om deras inre utveckling och komma fram till ett, ur ett vetenskapligt synsätt, intressant resultat? Är det exempelvis intersubjektivt prövbart? I dagens samhälle finns det, enligt Göran Gellerstam, en pessimistisk syn på om vetenskapen kan ge svar på sanningen. Vi vet att den mänskliga hjärnan aktivt söker efter mönster som tolkar omvärlden. Fakta blir till svar i relation till något, när det tolkas.²² Hur kan jag undgå faran; att som jag ropar får jag svar? Mitt svar är att det kan jag inte. Kvalitativ forskning är medveten om att den har denna svaghet och speciellt då intervjuundersökningar som ska tolka inre skeenden. Jag kommer att påverka de intervjuade i intervjusituationen med min blotta närvaro. Jag kommer att tolka deras svar utifrån min egen förståelse av dessa frågor även om jag skulle försöka till det yttersta att vara objektivt neutral. Dessutom finns det en möjlighet att de intervjuade överdriver sina svar i den ena eller andra riktningen eller döljer vissa tankar, för att nå ett visst syfte. Det finns även en möjlighet att de intervjuade omedvetet, eller medvetet, på gruppens egna möten, påverkat varandra att tycka och tänka på vissa sätt i vissa frågor. Är det då viktigt att göra denna undersökning? Vissa skulle säkert anse att det inte är det. Jag kan förstå deras synsätt men jag kan inte acceptera det. Jag anser att det är otroligt viktigt att vetenskap sysslar med att kartlägga människors inre utveckling i olika frågor. Även om det medför svårigheter. Dessutom anser jag att man kan dra vissa slutsatser och se vissa tendenser även om man får vara medveten om sin subjektivitet.

För att få en tydlig struktur i mitt arbete med intervjuerna använder jag en mall som beskriver undersökningen i tre stadier:²³ Mallen visas här nedanför i snedställd text:

²⁰ Föreläsning Jeanron i hermeneutikkurs, november, 2005

²¹ Alan Bryman, *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber, 2001, Malmö, s.301ff

²² Gellerstam, Göran, Föreläsning i metodkurs, oktober, 2002.

²³ Bryman, Alan, *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*, Lund; Studentlitteratur 1997, s.85.

1. *Tematisering; syfte och ämne bör klargöras innan frågan om metoden ställs.*

Se syfte, hypotes och frågeställning

2. *Planera för undersökningen utifrån vilken kunskap som eftersträvas.*

Jag kommer att läsa material av Buddhadhasa, Sulak Sivaraksa och SNF.²⁴

Jag kommer också under några dagar, innan intervjuerna, observera SNF: s aktiviteter för att eventuellt inspireras till fler intervjufrågor som jag finner relevanta. I övrigt kommer jag använda en kvalitativ intervjumetod som utgår från den intervjuades ståndpunkter och där det är önskvärt att låta intervjun röra sig i olika riktningar eftersom detta ger kunskap om vad intervjupersonen upplever vara relevant och riktigt.²⁵ Jag väljer något som kallas en semistrukturerad intervjuform. I den formen har forskaren en lista över specifika ämnen som ska beröras. Men intervjupersonen har stor frihet att utforma svaren på sitt eget vis. Frågorna behöver inte komma i samma ordning i varje intervju och intervjuerna kan också ställa nya frågor om det finns behov för detta. I stort sett finns det dock en återkommande ordning som ska användas vid de olika intervjuerna.²⁶

3. *Intervju; genomför intervjuerna med ett reflekterande förhållningssätt, och till den mellanmänniska situationen i intervjusituationen.*

Intervjuetik är viktig då man intervjuar. Intervjudeltagaren ska informeras av intervjuens syfte, hur den kommer att användas. Frågor om konfidentialitet och eventuella konsekvenser för den intervjuade ska diskuteras i och med deltagande ska diskuteras innan intervjun påbörjas.²⁷

Jag har som regissör, använt intervjuer som utgångspunkt, i ett antal uppsättningar. Då har jag använt bandspelare under intervjuerna för att få de intervjuades exakta formuleringar. Det kommer jag även att göra denna gång eftersom jag anser att exaktheten i formuleringarna ger god inblick i den intervjuades förståelse och erfarenhet och jag menar att detta kan gynna analysen.

4. *Utskrift. Överför talspråk till skrift.*

Jag kommer att rensa materialet från ovidkommande utsvävningar från frågeställningarna. Detta kan kallas ett klarläggande av materialet och görs för att skilja väsentligt från oväsentligt utifrån undersökningens syfte.

5. *Analys.*

Jag kommer att använda några olika metoder för att analysera materialet, främst meningskoncentrering och narrativ strukturering.²⁸ I meningskoncentrering pressar man samman långa meningar i en mer koncis form.²⁹ En narrativ strukturering inriktar sig på de historier som berättas under intervjuerna och försöker utveckla dess strukturer och klargöra vad som har berättats. Jag kommer att söka efter jämförande mönster hos de olika intervjupersonerna. Jag kommer att anstränga mig att behålla varje människas personliga språk eftersom jag anser att hur en människa uttrycker sig berättar en del om vad hon säger.

²⁴ För mer information om vilka dessa är se introduktion 2.1f.f.

²⁵ Bryman., s.300.

²⁶ Ibid., s.310, 311.

²⁷ Ibid., s.142.

²⁸ Ibid., s.172.

²⁹ Ibid., s. 174.

6. Verifiering. Fastställ resultatets generaliserbarhet, realibilitet och validitet.

Vad berättar min undersökning? Går det att generalisera mitt resultat?

7. Resultat. Rapportera resultatet i vetenskapliga kriterier som beaktar etiska aspekter.³⁰

Resultatet sammanställs och jag sammanfattar resultatet vetenskapligt och betänker etiska aspekter.

1.6.3. Deltagande observation

Förutom att använda semistrukturerade intervjuer kommer jag också att använda deltagande observationer som en del av fältstudiet. Detta dels för att kunna korrigera och vidga min förståelse av de intervjuer jag kommer att göra. Marja- Liisa Schwantz skriver i sin bok *Ritual and Symbol in transitional Zaramo society with special reference to women* om fördelen med deltagande observationer:

Time after time I have realized how answers given in a definite interviewsituation (...) may be inaccurate. Through this personal contact (genom deltagande observationer, förf.anmärkning) I have been able to correct many points which otherwise have been wrongly recorded.³¹

En annan anledning till att jag använder deltagande observation är för att få mer förståelsen för hur denna organisation fungerar i praktiken. I den deltagande observationen finns det, som Marja- Liisa Swantz också påpekar, faran att närvaron av en iakttagare förändrar situationen och gör att de observerande uppträder annorlunda men hon menar dock att:

Much depends on the ability of the observer to discover the points on which his/her presence changes the situation.³²

Hon påpekar också att det bästa sättet att korrigera möjliga missförstånd att ställa samma frågor utifrån olika approach och att använda flera olika tekniker.³³

1.7. Avgränsningar

Jag kommer att fokusera hela min uppsats på aktören, det vill säga aktivistorganisationen och aktivistens syn. Det vore naturligtvis väldigt intressant om jag kunde intervju de som är ”objekten” för aktivistens önskan att förändra världen, det vill säga, alla de grupper som Sivaraksa anser sig företräda och Wongsait Ashram och SEM anordnar kurser för: De fattiga och utsatta, bönder och marginaliserade grupper samt munkar och nunnor och andra aktivister. Men en 10 –poängs uppsats är allt för kort tid för en sådan studie. Dock har jag ju också en månad av deltagande observation som jag kan ha som grund bredvid

³⁰ Ibid., s. 85.

³¹ Swantz Marja-Liisa, *Ritual and symbol in transitional Zaramo society with special reference to women*, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala, 1986 s.37.

³² Ibid., s.38.

³³ ibid., s.38.

intervjumaterialet. Jag är dock den enda betraktaren som kommer att sammanställa materialet och tolka böcker, människor och situationer. Jag är medveten om att min tolkningsram är subjektiv.

Jag kommer inte heller att jämföra hur dessa buddhisters synsätt korrelerar med annan thailändsk buddhism, eller annan slags buddhism och inte heller undersöka om detta är en normerande tolkning av Buddhas lära eller inte. Jag kommer inte heller att ge mig in på djupet i de buddhistiska tankesätt och den grundförståelse av människan och existensen som dessa människors tankar och föreställningar vilar på eftersom jag menar att detta i sig är en livslång resa. Jag har dock försökt att på ett relevant sätt sätta mig in i Sulak Sivaraksas tradition och hans inspirationskällor. Jag kommer med mina kristna, västerländska ögon och öron tolka det jag ser, hör och upplever utifrån min egen världsbild. Men jag kommer att sträva efter att förstå deras synsätt och vara mottaglig för nya erfarenheter och ny förståelse. Någon tycker säkert att det finns en inbyggd imperialism att som kristen åka till en buddhistisk kontext för att föra med sig godbitarna hem. Jag hoppas det dock har framgått av min inledning att jag gör detta i en djup respekt för människor i en annan religiös och kulturell tradition och min grundinställning är att olika religioner, förutom att de har många likheter, också har olikheter som gör att de kompletterar varandra. Liksom vänner, kan olika traditioner, enligt min förståelse, lära av varandra. Jag vill gärna lära mig mycket av mina nya buddhistiska vänner.

1.8. Disposition

I nästa kapitel kommer jag att introducera den komplexa organisation som SNF är. Jag kommer att lägga specifikt fokus på Wongsanit Ashram och SEM som är de två underorganisationer som jag valt att fokusera på. Jag kommer också ha en introduktion om Sulak Sivaraksa och av hans inspirationskälla Buddhadasa och den tradition av ”engaged buddhism” som SNF är en del av. I kapitel tre kommer jag att redovisa mina undersökningar. Jag kommer först att redovisa SNF: s och Sulak Sivaraksas skrivna material och citat från Sivaraksas föreläsningar. Sedan kommer jag att redovisa intervjuerna och observationerna på Wongsanit ashram/SEM. I kapitel fyra kommer jag att konkludera mina sammantagna undersökningar och reflektera över detta. Därefter kommer jag att pröva min hypotes. I kapitel fem kommer jag att diskutera hur vissa av tendenserna korrelerar och divergerar med västerländskt tänkande. Jag kommer också ha en sammanfattning. Slutligen kommer jag att redovisa litteraturlista.

1.9. Begrepp

Jag väljer att inte översätta vissa begrepp till svenska från engelskan eftersom jag inte hittar en bra översättning. Dessutom är litteraturen jag läst på engelska och intervjuerna är gjorda på engelska. När det finns bra översättningar väljer jag svenska för att läsaren enkelt ska förstå. Detta är också anledningen till att jag undviker ordets ursprungliga namn i pali eller sanskrit.

1.9.1. Våld

Buddismens definition av våld, enligt Sivaraksa:

Fysiskt våld, Verbalt våld, Mentalt våld

Alltså våldsamma handlingar, våldsamt prat och våldsamma tankar.

De tre giften som de menar föder detta våld är girighet, hat och villfarelse (illusion).

Detta föder också det strukturella våldet.³⁴

1.9.2. ”Mindfulness”³⁵

Den åttafaldiga vägen inom buddismen som ska frigöra begär och i och med detta befria från lidande, innehåller olika delar av insikt, praxis och meditation; rätt åskådning, rätt beslut, rätt tal, rätt gärning, rätt liv, rätt strävan, rätt tänkande, rätt meditation.³⁶ I den meditativa delen poängteras vikten av ”mindfulness”.³⁷ På svenska kan det förstås som uppmärksamhet, närvaro, klarhet i situationen. Ett uppvaknande till nuet sker genom denna uppmärksamhet, denna närvaro.³⁸ Inom den engagerade buddismen används detta ord också väldigt konkret. George D Bond citerar Joanna Mays tolkning i, *Engaged buddhism, buddhists liberation Movements in Asia*:

Right Mindfulness- that means stay open and alert to the needs of the village....Look to see what is needed- latrine, waters, road...³⁹

Även Thich-Nhat Hahns lärde under Vietnamkriget sina studenter hur ”mindfulness” kunde integreras och praktiseras i och genom det sociala arbetet.⁴⁰ Jag väljer att inte översätta detta ord till svenska dels på grund av att det saknas ett adekvat ord som täcker hela betydelsen, dels för att begreppet ”mindfulness” används, inom exempelvis psykologi även i Sverige.⁴¹

1.9.3. ”Non-duality”⁴²

”Non-duality” eller det närliggande ”interdependence” som det ofta uttrycks på engelska, är ett nyckelbegrepp för den engagerade buddismen och kommer ursprungligen från klassisk buddistisk filosofi. Det kan förstås som:

The positive analogue of emptiness, the final nature of all phenomena.⁴³

³⁴ Sivaraksa, Sulak, *Conflict, Culture, Change. Engaged Buddhism in a globalization world.*, Parallax Press, California, 2005 s.53.

³⁵ Sanskrit: Sati

³⁶ George Appelon, *Den åttafaldiga vägen*, aktiebolaget, Tryckmans, Stockholm, 1966, s.86.

³⁷ *Ibid.*, s.92.

³⁸ Intervju med Tibets premiärminister på konferensen ”Peace is possible” 28 september, 2005, New York.

³⁹ *Engaged buddhism, buddhists liberation Movements in Asia*, s.130.

⁴⁰ *Ibid.*, s. 343,345.

⁴¹ Radikala behaviorister såsom Teasdale JD,1999 utgår från begreppet och forskning i stresshantering använder begreppet. Se exempelvis www.assida.se/nyheter/index.php?ID=148.

⁴² Sanskrit: Advaita

⁴³ *Ibid.*, s. 301.

Inom den engagerade buddismen har exempelvis Dalai Lama även satt in begreppet i en historisk kontext och talar om detta som ett konkret modernt fenomen genom globaliseringens ökande kommunikationer:

As a result of this, problem-social, economics, and political-can no longer be solved in isolation.⁴⁴

Interrelation, icke-själv, den gyllene medelvägen och icke-våld speglar alla den holistiska förståelsen i ”non-duality”. Jag väljer att inte översätta detta begrepp till svenska eftersom icke-dualitet känns som ett klumpigare uttryck, och för att ha båda begreppen i hypotesen på samma språk.

2. Bakgrundsmaterial

2.1. SNF, Wongsanith Ashram, SEM

2.1.1. SNF står för Sathirakoses – Nagapradeepa - Foundation⁴⁵ och är en icke-statlig (NGO, non-governmental) organisation. Sulak Sivaraksa grundade SNF 1968 och den har sedan utvecklat 5 ”systerorganisationer” eller underorganisationer; *Thai Interreligious Commission for Development*; *Santi Pracha Dhamma Institute*; *Wongsanit Ashram*; *Internationell Networks of Engaged Buddhists* och *Sprit in Education Movement, SEM*.⁴⁶ Varje del är autonom med eget styre fast med informell guidning och hjälp från Sulak Sivaraksa om det behövs. Hela SNF har årligen möte för att samtala och ställa upp riktlinjer för verksamheten. SNF arbetar på gräsrotsnivå samt på regional, nationell och internationell nivå för frihet, mänskliga rättigheter, traditionella kulturella världens integritet, social rättvisa och ekologiska frågor. SNF arbetar i samarbete med andra organisationer och nätverk runt om i världen för att kultivera fred och lägga grunden för en meningsfull social transformation. En av de saker som, enligt SNF, skiljer de från andra NGO: s i Thailand är att de har ett djupt engagemang för inre spirituellt utveckling.⁴⁷

2.1.2. Wongsanith Ashram etablerades 1985 som en intressegemenskap för ett enkelt och ekologiskt leverne och för att vara engagerat i sociala aktioner och i andlig utveckling. Ashramet försöker utveckla och förespråka en alternativ livsstil som är grundad i Dharma, kulturell mångfald och långsiktigt miljötänkande. Workshopsen erbjuder en holistisk utbildning för studenter, gräsrotsledare, munkar och nunnor och andra intresserade. Kurser som systerorganisationen SEM leder genomförs också här.⁴⁸

⁴⁴ Ibid., s 301.

⁴⁵ två intellektuella Thailändare, verksamma i början av 1900- talet, som Sulak Sivaraksa inspirerats av.

⁴⁶ För mer information se www.sulak-sivaraksa.org.

⁴⁷ se <http://www.sulak-sivaraksa.org/network24php>.

⁴⁸ se <http://www.sulak-sivaraksa.org/network22php>

2.1.3 SEM; Spirit in Education Movement är ett alternativt college som startade 1995. Det vill erbjuda ett holistiskt utbildningsalternativ till mer mainstream utbildningsformer. Dess filosofi är djupt rotad i buddhismen och i ett djupt engagemang för ekologisk hållbarhet och social rättvisa. SEM menar att asiatiska utbildningsväsen inte är i fas med den förändring som sker i världen från en mekanisk till en mer holistisk världsbild. Det västliga tanke sätt som dominerat eliten i världen sedan kolonialtiden står, menar de, nu inför ett paradigmskifte. SEM organiserar kurser med intellektuella tänkare både från Europa, USA och från Asien.⁴⁹ SEM:s utbildningar på Wongsanith Ashram riktar sig mestadels till gräsrotter, munkar, nunnor, bönder i Laos, Kambodja, Burma och Thailand genom ”Peace Leadershiptraining” och ”Grasrot Leadershiptraining”. SEM har också utbildningar inne i Bangkok som mer riktar sig till thailändsk medelklass. På Wongsanit ashram arbetar personalen ofta med SEM:s kurser och uppdelningen mellan SEM och Wongsanit ashram är inte särskilt tydlig.⁵⁰

2.2. Sulak Sivaraksa

Sulak Sivaraksa föddes i Bangkok 1933. Han växte upp i en välbärgad familj som var ointresserad av politik. Han har utbildats på Assumption College i Siam till nitton års ålder. I tolvårsåldern var han ca 18 månader novis hos buddhistiska munkar. 1953 flyttade han till Storbritannien och studerade på Sankt Davids University i Wales och på Middle Temple i London. Han arbetade sedan på BBC som översättare och som lärare i Thai på Londons Universitet. En naturlig fortsättning på hans utbildning hade varit att få ett välbetalt prestigefullt jobb på ett två-språkigt företag hemma i Siam men han valde en helt annan bana.⁵¹ 1962 återvände han till Siam. Han blev då förläggare på och grundare av *The Social Science Association Press of Thailand* och dess tidning *Social Science Review*. I arbetet som förläggare kunde han valt att gå in i universitets system och arbeta som en del av regeringens byråkrati vilket hade gett honom säkerhet och inflytande. Sulak har dock valt positionen av en outsider som påverkar ”insidan” utifrån.⁵² Genom att ha täta kontakter med ungdomar på landets universitet har han, enligt egen utsago, fått ett större inflytande än vad intellektuella normalt har i Siam (deras inflytande är enligt Sivaraksa litet) och dessutom fått behålla sin frihet.⁵³ Som förläggare på *Social Science Review* utvecklade han tidningen till en kritisk men ickepartipolitisk röst i en tid då politiken i landet blev ökat polariserad. Han blev också intresserad av gräsrotsrörelser och menade att det enda sättet att verkligen tjäna folket var att vara i nära kontakt med människor på landsbygden.⁵⁴ Han startade Siams första universitetsbokhandel och senare också sitt eget publishing house.⁵⁵

⁴⁹ se <http://www.sulak-sivaraksa.org/network23php>

⁵⁰ se <http://www.sulak-sivaraksa.org/network25php>

⁵¹ Sivaraksa, Sulak, *A Buddhist Vision for Renewing Society: Collected Articles by a Thai Intellectual*, Tienwan Publishing House, Bangkok, 1986 s. XII

⁵² Ibid., s. XIII

⁵³ Ibid., s. XIV

⁵⁴ Sivaraksa, Sulak, *A Buddhist Vision for Renewing Society: Collected Articles by a Thai Intellectual*, Tienwan Publishing House, Bangkok, 1986 s. XI.

⁵⁵ Ibid. XIV.

På 1970-talet blev Sulak ledare för en rad ickestatliga organisationer. Genom dessa organisationer började han utveckla moraliska modeller för modernisering. Senare har han utvecklat sitt arbete till regionala och internationella nivåer genom bl.a. *Asiens kulturforum* och Utvecklingen av det Internationella nätverket för *Engaged Buddhism*. 1976 utsattes Siam för en blodig statskupp. Hundratals studenter dödades och tusentals fängslades, Sulaks böcker brändes i tusental av militärerna och han fick en arresteringsorder men var för tillfället utomlands. Hans exil varade i över två år. Han spenderade denna tid genom att undervisa på universitet i USA, Canada och i Europa. 1984 fängslades han i Bangkok och anklagades för att ha kritiserat kungen. Efter en mängd internationella protester släpptes han och hans medarbetare. 1991 skulle han åter fängslas på grund av ett kontroversiellt tal. Denna gång ledde internationella protester endast till att militärregimen blev ännu mer hotfulla och Sulak flydde ur landet till en ny period i amnesti.⁵⁶ 2005 står han åter inför rätta för att ha försökt stoppa några pipelines från att gå genom områden där det bor ursprungsbefolkningar. Sulak är inte enkel att stoppa i ett fack. Han är en buddhist som är för monarkin samtidigt som han varit arresterad för att kritisera kungahuset och ansetts vara kommunist. Som det står i förordet till en av hans böcker:

”Sulak identifies himself with the alternative elements in every system.”
“He is rejected by all systems so that he is outside any system, unaccepted by all systems”...He is at the center of the intersection because he does not enter any road”⁵⁷

Han har blivit en ledande intellektuell som visar sin patriotism genom att ständigt kritisera etablissemangen för dess misslyckande att tillfredsställa folkets andliga såväl som materiella och sociala behov.⁵⁸ Hans budskap liknar det som profeterna hade i det gamla Israel: han kombinerar traditionella religiösa värden och ropar samtidigt efter sociala strukturella reformer. Han är en unik mix av radikalism, konservatism, dhamma och västerländsk filosofi.⁵⁹ Eller om man hellre vill, en vision av vad den gyllene medelvägens buddhism kan innebära.⁶⁰ I Thailand är han fortfarande en kontroversiell person som ständigt rådfrågas av folkrörelser, studenter och dagspress. Politiker, ministrar och generaler konfererar ofta med honom privat men attackerar honom offentligt. Han är i år nominerad, för tredje gången, till Nobels Fredspris. 1995 mottog han ”det alternativa nobelpriset”, Right Livelihood Award.⁶¹

⁵⁶ Ibid. XIV.

⁵⁷ Sivaraksa, Sulak, *Powers that be: Pridi Banomyong through the rise and fall of Thai democracy*, Ruankaew Printing House, Bangkok, 1999. s. 11.

⁵⁸ Ibid. XV.

⁵⁹ Sivaraksa, *Powers that be*. s. 11.

⁶⁰ Sivaraksa, Sulak, *A Buddhist Vision* s. XIV.

⁶¹ Sivaraksa, Sulak, *Loyalty Demands Dissent*, Ruankaew Printing House, Bangkok, 1999 s. IX.

2.3. Buddhadhasa

Buddhadhasa som avled 1993 är en av Thailands mest kända och inflytelserika munkar. Han har enligt Sivaraksas egen utsaga haft stor påverkan på hans sätt att handla och tänka kring buddhism. Buddhadhasa Bhikkhu (Slave of the Buddha) blev munk 1926 när han var 20 år. Efter ett par år i Bangkok inspirerades han att leva nära naturen. Han etablerade ett "Forest Dhamma center"⁶², det enda under denna tid, som var dedikerat till *Vipassana*, en mental kultivering som leder till att se verkligheten klart.⁶³ Buddhadhasas motiv att bli skogsmunk var en protest mot den etablerade sanghan eller samhället. Ett hävdande av en buddhism där det individuella deltagandet och erfarenheten står i centrum.⁶⁴ Speciellt unga progressiva människor i Siam har inspirerats av Buddhadhasas icke-själviska exempel, sedan 1960 talet har han influerat aktivister och intellektuella inom utbildning, socialarbete och jordbruks - utveckling:

His emphasis on the here-and-now and his criticism of modern society, especially its greed and consumerism have inspired and influenced many activists.⁶⁵

Buddhadhasa företräder en rationalistisk buddhism som lär ut att rationellt orienterade etiska handlingar legitimerar den sekulära makten, och att dessa etiskt korrekta handlingar kan förändra den sociala världen.⁶⁶ Buddhadhasa Bhikkhu har fått fem doktorstitlar på Bangkok Universitet, hans böcker och nedskrivna tal fyller ett eget rum på Nationalbiblioteket.⁶⁷

2.4. Thailändsk buddism och Engagerad Buddhism

Pierre Wiktorin särskiljer i sin doktorsavhandling *De villkorligt frigivna, relationen mellan munkar och lekfolk i ett nutida Thailand*, tre grupper av Thailändsk buddism; Klassisk buddism, rationell buddism och lekmanna buddism. Theravadabuddismen är den klassiska buddismen som utövas av munkar i sanghan, den rationella buddismen är ofta en protest mot, som Wiktorin skriver, denna etablerade kyrkobuddism och den rationella buddismens främsta företrädare är Buddhadhasa Bhikku. Denna rationalistiska buddism fokuserar på dharma. Den tredje gruppen av lekmanabuddism skiljer sig, enligt Wiktorin, kraftigt från den mer renläriga buddism som Theravadabuddisternas munkar förespråkar. Lekmanabuddismen har

⁶² Ibid. S.228 Denna typ av skogskloster har funnits i Siam sedan åtminstone 1300 talet. Buddhismen och skogen är intimt relaterade då Buddha levde sina 45 aktiva år mestadels i skogen. Så gjorde även hans lärjungar från den första generationen,.

⁶³ Buddhadhasa Bhikku, *Handbook for mankind*, The Dhamma Study & Practice group, 1989 s.106ff:

Vipassana meditation is mental training aimed at raising the mind to such a level that it is no longer subject to suffering. The mind breaks free from suffering by virtue of the clear knowledge that nothing is worth grasping at or clinging to.

⁶⁴ Ibid., s.59.

⁶⁵ Ibid., s. XVI.

⁶⁶ Wiktorin, Pierre, *De villkorligt frigivna, relationen mellan munkar och lekfolk I ett nutida Thailand*, sociologiska institutionen, Lund, 2005 , s.55-56.

⁶⁷ Buddhadhasa, Bhikkhu, *Buddha-Dhamma for students*, The Dhamma Study & Practice group, 1988 s.84.

influenser av magi och fokuserar på extern metafysisk kraft för att uppnå saksit, religiös kraft.⁶⁸

Uttrycket engagerad buddism myntades, enligt Sulak Sivaraksa, av Tich Nhat Hahn på grund av att buddismen när den kom till väst främst blev populär hos dem som endast ville praktisera meditation och inte bli involverade i samhällsengagemang. Detta ses av Sivaraksa som en feltolkning av den buddistiska lära som praktiseras i sydöstra Asien. Begreppet vill alltså, enligt Sivaraksa tydliggöra för västerlänningar att Buddhas lära medför ett socialt engagemang.⁶⁹

3. Redovisning av mitt material

Det finns av olika orsaker inte speciellt mycket skrivet material om Wongsanit Ashram och om SEM:s arbete. De arbetar framförallt praktiskt och deras evalueringar från olika projekt går ofta bara som redovisningsmaterial till olika bidragsgivare samt till privat evaluering. De har inga offentliga mer överskådliga sammanställningar.⁷⁰ Sulak Sivaraksa är förgrundsfiguren och grundaren av SNF. Trots att de olika avdelningarna nuförtiden arbetar självständigt så är den idémässiga grunden gemensam. Sivaraksa har skrivit ett tjugotal böcker och hundratals artiklar och den idémässiga grunden även på SEM:s och Wongsanith ashrams hemsidor är oftast citat från honom. Därför kommer jag, i analysen av det skriftliga materialet ibland redovisa utifrån det gemensamma samlingsnamnet SNF men ändå främst citera Sivaraksa.

3.1. Redovisning av skrivet material samt föreläsningar

3.1.1. Hur förstår SNF (främst företrädd genom Sulak Sivaraksa) religion och religiös transformation?

SNF är inspirerade av Buddhadhasa som under sin livstid studerade ett flertal olika buddhistiska traditioner och även andra religiösa traditioner. Han såg som sin uppgift att ena genuint religiösa människor inom olika religiösa traditioner för att de tillsammans ska hjälpa mänskligheten att befrias från en destruktiv själviskhet. Han hade under sin livstid vänner bland exempelvis kristna, muslimer, hinduer och sikher.⁷¹ Även, Sulak Sivaraksa talar ofta om sina vänner inom andra religioner.⁷² Religion är för SNF först och främst en väg att bli mindre självisk. Sivaraksa menar att denna strävan finns som gemensam nämnare i många religioner och han anser att detta element är det centrala. Han påpekar att man kan ha många olika synsätt och kosmologier även inom samma religion, exempelvis finns det, enligt honom, både en djupt rationell förståelse och mer hinduiskt inspirerade kosmologier inom

⁶⁸ *De villkorligt frigivna., relationen mellan munkar och lekfolk I ett nutida Thailand,* s.51ff.

⁶⁹ Intervju med Sulak Sivaraksa, 25 april, 2005 av en holländsk student i religionsfilosofi, Anne Wieke Vroom. Se separat bilaga.

⁷⁰ Vill ni veta mer om detta; var vänlig att fråga författaren.

⁷¹ Buddhadhasa, *Bhikkhu Buddha-Dhamma for students* s.84.

⁷² Föreläsning av Sulak Sivaraksa på Khon Khen University, 22 augusti, 2005.

buddhismen. Han själv lägger inte tonvikten vid hur man förstår en religion utan menar att det viktiga är att den förståelsen verkligen hjälper en att bli mindre girig, mindre full av hat och mindre full av villfarelser, illusioner.⁷³ SNF företräder en engagerad buddism vilket betyder att den poängterar det sociala engagemanget och en ”buddism med litet b”, vilket betyder att de har ett underifrånperspektiv och utgår från småskalighet och att ”small is beautiful” och ”less is better”.⁷⁴

3.1.2. Hur kan religiös transformation reducera våld, konflikter och lidande?

Religion som personlig och social transformation

SNF menar att alla människor inom sig bär girighet, hat och villfarelser. Dessa tendenser måste människan transformera för att förhindra sitt eget och andras lidande. Dessa själviska krafter föder också strukturellt våld. SNF menar att inre förändring (personlig utveckling) och yttre förändring (politiska, ekonomiska och strukturella förändringar) måste gå i hand i hand för att få till stånd en positiv förändring i samhället. De utgår från filosofin att för att transformera samhället så måste man börja med sig själv. Det går inte, enligt SNF, att förändra samhället utan personlig transformation:

On without the other is similar to a bird trying to fly with one wing.⁷⁵

Om vi inser lidandets orsaker kan vi arbeta för att förändra både vårt personliga liv och samhället. Genom att kultivera medlidande, vishet och kärleksfullhet i sitt hjärta kan man hjälpa andra att göra likadant:

We must nurture and cultivate compassion, wisdom and loving-kindness in our hearts so that we can learn others to do the same.⁷⁶

De ser buddhismen som en undersökande process:

Question everything, look deeply, and then act from that insight.⁷⁷

Sivaraksa menar att insikten att en radikal förändring av ett samhälle kräver en inre personlig och andlig förändring har accepterats av buddismen i över 2500 år:

Those who want to change society must understand the inner dimensions of change. It is this sense of personal transformation that religion can provide.⁷⁸ In our personal life, understanding

⁷³ Ibid., 23 augusti, 2005.

⁷⁴ <http://www.sulak-sivaraksa.org/abpout2.php>.

⁷⁵ <http://www.sulak-sivaraksa.org/abpout2.php>.

⁷⁶ <http://www.sulak-sivaraksa.org/abpout2.php>.

⁷⁷ Sivaraksa, Sulak, *A Buddhist Vision for Renewing Society: Collected Articles by a Thai Intellectual*, Tienwan Publishing House, Bangkok, 1986 s. XIV.

⁷⁸ Sivaraksa, Sulak *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization world*, 2005, s.9

the three root causes can help us to rid ourselves of pain and disturbance. In the social context they help us to envisage causes of structural violence and offer us hints about how to respond.⁷⁹

I Sivaraksas böcker och tal kan man se en ständig strävan efter att komma till tals med de problem han menar att moderniseringen skapat och hans betoning av religionen som ett medel för att komma till rätta med dessa problem.⁸⁰ Hans kritik av samhället springer ur hans förståelse av och praktiserande av buddhismen. Han menar att social förvandling börjar med vår förmåga att förstå vår relation med andra och att förvandla vår stolthet och vår okunskap:

Our common project must be to nurture this spiritual transformation in ourselves and our communities so that we can address the urgent needs for political and social reconciliation and create the foundation for a more just society.⁸¹

Genom detta synsätt utmanar han den dominerande modellen av materiella vinster som en måttstock för succé.⁸² Även strukturella orsaker till lidande och våld ser organisationen alltså som undantagslöst sammankopplade med personlig transformation. Vi i väst bygger, enligt SNF, mycket av vår strävan att reducera våld och konflikter på att förändra yttre strukturer. Sivaraksa säger: Fräls oss från fler strukturer och hjälparbetare! Han menar att yttre strukturer som inte är sammankopplade med inre utveckling inte medför något reducerat lidande:

We have more than enough programs, organisations, parties, and strategies in the world for the alleviation of suffering and injustice. In fact we place too much faith in the power of action, especially political action. Social activism tends to preoccupy itself with the external.⁸³

Om man inte ser sambandet med inre transformation är det, enligt Sivaraksa, lätt att enbart lägga det onda utanför sig själv:

Like the secular intellectuals, activists tend to see all malevolence as being caused by “them”- the “system” without understanding how these negative factors also operate within ourselves. They approach global problems with the mentality of social engineering, assuming that personal virtue will result from a radical restructuring of society.⁸⁴

Sivaraksa menar att tron att man själv är exceptionell eller överlägsen hindrar en från meningsfulla och barmhärtiga mänskliga och sociala relationer. Om vi är ödmjuka kan vi samexistera med andra som jämlikar. Är vi förblindade av vår egen eller vårt lands, vår religions exceptionella förmåga så riskerar vi att se världen i absoluta termer: Om en alltid har

⁷⁹ Ibid., s.61.

⁸⁰ *A Buddhist Vision for Renewing Society*, s. XIV.

⁸¹ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization world*, s.32.33.

⁸² *A Buddhist Vision for Renewing Society*, s. XIV.

⁸³ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization world* s.61.

⁸⁴ Ibid.s.61.

rätt och är god leder detta till ett synsätt där den andre alltid har fel eller är ond. Endast när denna mur mellan oss, denna dikotomi, är riven kan vi börja se de verkliga konsekvenserna av våra handlingar.⁸⁵

Strävan efter ett samhälle med renhet, godhet och fred bär, enligt Sivaraksa, i sig på en potentiell våldaspekt. När vi väl konstruerat vårt eget koncept på vad som är gott och rätt och börjar övertyga andra om denna väg så kan vår strävan efter godhet bli våldsam, därför är det viktigt med ödmjukhet:

One of the first steps towards a truly peaceful society is honouring and respecting the opinions and feelings for others that differ from our own.⁸⁶

Men med ödmjukhet menas inte bara motsatsen till fåfänga eller arrogans eftersom alla motsatser enligt Sivaraksa innehåller varandra:

One cannot know humility only by rejecting pride, because tension, conflict and confusion are inherent in all forms of *becoming* and *being*. The very process of *becoming someone* must be negated in order to really reside in peace.⁸⁷

Religiös insikt - att förändra vår världsbild

Sivaraksa menar att vår världsbild styr vår motivation att handla. Ska vi förändra destruktiva handlingsmönster måste vi förändra vårt sätt att uppfatta tillvaron:

The emphasis is on the motivation for action. Because motivation is closely connected to an individual's worldview, any change in the worldview, such as an understanding of interdependence or the universality of suffering, will lead to a change in motivation.⁸⁸ () For example, when a motivation for profit, shift to a sense of concern for the economic and spiritual wellbeing of the employees, a cooperative relationship can replace an exploitative one.⁸⁹

Den världsbild som han idag menar styr världen är materialismen:

The demonic religion of consumerism is based on promoting greed, and in the name of greed all sorts of violence is committed.⁹⁰

⁸⁵ Ibid., s.38-39.

⁸⁶ Sivaraksa, Sulak, *Trans Thai Buddhism & Envisioning Resistance: The Engaged Buddhism of Sulak Sivaraksa* s. 68.69.

⁸⁷ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization world*, s.37.

⁸⁸ Ibid., s.63.

⁸⁹ Ibid., s.63.

⁹⁰ Ibid., s.9.

Han kritiserar det moderna västerländska tänkandet som han menar styrs av ”Jag tänker därför existera jag”, och numera styrs av ”Jag konsumerar därför finns jag”. Den monokultur som detta i sin tur skapar är enligt honom förödande inte bara för jordens fattiga utan även för miljön. Detta globala system gör några rikare medan de flesta tvingas in i fattigdom. Han menar att det strukturella våldet i dag, som bland annat gör att 40 000 människor varje dag dör på grund av att de saknar föda, är roten till många globala konflikter.⁹¹ Han menar också att de som blivit rikare ändå inte har blivit lyckligare. Sivaraksa talar om kvantitativ och kvalitativ utveckling. Han menar att i dagens utveckling så är basen oftast en kvantitativ utvecklings syn där resultaten kan mätas i fysiska framgångar, såsom skolor, sjukhus, fabriker, mat, kläder och där vi antar att en ökad kvantitativ utveckling i sin tur automatiskt leder till ett mer kvalitativt liv. Han förordar en kvalitativ utvecklingsgrund där basen för utvecklingen måste vara att söka efter människans essens:

Development must in every step take in account the essence of humanity: It must deal with the question, ”What is man, and what should man be?”() Emphasis should be placed on the quality of human life, moving beyond the supplying of the bare necessities of living, to bring human life its highest fulfilment.⁹²

Denna utveckling får dock inte överse med den bas som varje människa behöver i fråga om föda, kläder, skydd, medicin och inte heller sätta emfas på lyx så länge många människor fortfarande inte har basbehoven tillgodosedda.⁹³

Hur ska vi då enligt Sivaraksa bli mindre själviska, hatfulla, giriga och okunniga? I motsats till den konsumtionskultur vi nu styrs av där mer är bättre och där mängden av personlig vinst och position markerar det goda i människans liv så pekar Buddhas lära konstant på att reducera sina behov och att se det goda livet som ett övervinnande av dessa. Utan dessa behov har man tid och energi till att odla fred inom sig och därmed i världen.⁹⁴ SNF vill motverka den syn på lycka och välstånd som de menar präglad Thailand under senare delen av 1900-talet nämligen att högt materiellt välstånd är nyckeln till ett lyckligt liv. Denna syn korrelerar inte med deras buddhistiska synsätt att allt är interrelaterat eftersom de menar att denna syn gjort att Thailand exploaterat både de fattiga och miljön i sitt eget land och människor och natur i de kringliggande länderna.⁹⁵ Sivaraksa hänvisar till Buddhadasa som poängterade att ordet utveckling i Pali och Sanskrit kan betyda oordning och förvirring och i Buddhism refererar ordet utveckling till antingen framgång eller tillbakagång.⁹⁶

Religiös närvaro – mindfulness

⁹¹ Peace, non- violence and justice s.9.

⁹² ibid.s.54.

⁹³ Seeds of peace., s.60.

⁹⁴ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization world*, s.37.

⁹⁵ <http://www.sulak-sivaraksa.org/abpout3.php>.

⁹⁶ A Buddhist vision for renewing society., s.53-55.

SNF menar att inre transformation innebär ett uppvaknande till nuet och till att man blir medvetande om det lidande som finns. Genom att praktisera ”mindfulness” så väcker man sig själv, ständigt, till det närvarande ögonblicket.⁹⁷

By practising mindfulness we awaken ourselves to the present moment and come aware of the suffering that surrounds us.⁹⁸

Vi måste, enligt Sivaraksa, ändra vårt inre synsätt från ”Jag tänker alltså existerar jag”(som gör oss överlägsna alla som tänker sämre); ”Jag konsumerar därför finns jag”(som gör oss överlägsna alla som är fattigare) till det som han menar att djupast sett är mest sant; ”Jag andas därför finns jag”. Han säger att om vi tvivlar på detta så kan vi försöka sluta att andas i fem minuter. Andningen kan, menar han, öppna oss för livets mysterium som inom Buddhismen inte är att gå på vattnet eller att kunna flyga:

It is rather considered magical- miraculous – to walk on earth mindfully. If we do not exploit the earth, nature will care for itself, and contribute to the human effort of growing physically, mentally and spiritually. ⁹⁹

Om vi inte exploaterar livet så finns det enligt Sivaraksa en livskraft som i sig själv utvecklar och får oss att växa och utveckla ”mindfulness”. En teknik för att komma i kontakt med denna kraft är enligt honom att lära sig andas på ett som är korrekt:

If you breath in, slowly you learn to breath in love. Not anger. The mystery of life links your head and heart.()If you learn to breath in the right way you learn mindfulness.¹⁰⁰

Meditation kultiverar ett tillstånd av sinnesro och det innebär att vara fullt medveten om vad som sker utan att vara förblindad av bundenhet eller ett fastklamrande vid situationen. Detta betyder inte apati eller isolation utan en sinnesro som tillåter visdom att utvecklas. Visdom är det som hjälper oss att hjälpa andra med medlidande och förståelse. Sivaraksa menar att det också är viktigt att meditera över sociala och globala orättvisor och inte bara över sina egna problem eftersom man då kan fortsätta att gå till arbetet på mornarna till ett företag där det pågår strukturellt våld utan att försöka påverka detta, eller, att trots att man börjat nå en viss inre frid genom meditation fortfarande inte kopplar samman detta med att arbeta för fred i samhället. Han menar att vi måste inse sambanden mellan oss själva och större strukturer. Att det är samma krafter som verkar i det lilla och i det stora. Om vi inser att vi kan göra en

⁹⁷ <http://www.sulak-sivaraksa.org/about2.php>.

⁹⁸ Ibid., 2.php.

⁹⁹ *Conflict, Culture, Change, Engaged, Buddhism in a globalization world*, 2005, s.57.

¹⁰⁰ Föreläsning av Sulak, Khon Khen University 22 augusti 2005.

skillnad så är vi, enligt Sivaraksa, på väg mot det som han talar om som ”engagerad buddism”.¹⁰¹

Interrelation

Genom att arbeta med vår inre transformation kan vi, enligt SNF åter förstå sambanden mellan människor, natur och samhälle. De menar att det är utifrån klarheten i varje individs sinne som rekonstruktionen av ett rättvist, ekologiskt och spirituellt samhälle kan starta:

The reconstruction of a spiritual, green society begins with this clarity in the individual mind. By awakening ourselves to suffering we can work to change it.¹⁰²

De menar att miljörelser ofta har skiljts från rörelser för social rättvisa. Detta visar på, menar de, en omedvetenhet, en splittring i vår förståelse av människans relation till naturen:

In each of us there are nonhuman elements. We are the sun, moon, earth, river, ocean trees, without *you*, there could not be *me*. You and I inter-are, as Thich Nhat Hahn put it. Without these objects, we human beings cannot survive.¹⁰³

Genom att se djupt in i oss själva kan vi återknyta vår relation med naturen och genom att titta djupt in i naturen kan vi få hjälp att förstå oss själva. Och agera från den insikten. Då blir spiritualiteten och den sociala aktionen förenade i en gemensam vision. Visionen om ett rättvist, fredligt, ekologiskt hållbart samhälle fyllt av omsorg om allt levande.¹⁰⁴ SNF vill verka för att medvetandegöra dessa samband. Samtidigt som de betonar delaktigheten och interrelationen mellan allt levande så vill de också uppmuntra människor att bevara sin kulturella mångfald och sin traditionella visdom.¹⁰⁵ De vill vara ett gott exempel på ett sätt att leva som visar på ett harmoniskt förhållande mellan människa -natur och samhälle. Sivaraksa menar att försoning måste börja med att vi ser världen som den är och inte som vi vill att den ska vara. Vi måste vara realistiska. Vi måste inse att även den mest bräckliga människa har en Buddha- natur och att försoningen börjar med erkännandet av en gemensam mänsklighet och delat lidande. Vi kan inte fastna i idén att vi är överlägsna andra och har ett ansvar att lära dom eller att förlåta dom.¹⁰⁶

Sivaraksa menar radikalt att alla andras lidande är vårt lidande. Denna förståelse medför för honom ett totalt pacifistiskt ställningstagande. Sivaraksa avvisar Just-War strategin. Allt dödande är av ondo. Men icke-våld är inte att göra ingenting. Det är att agera med verkningsfulla medel:

¹⁰¹ Trans Thai Buddhism & Envisioning Resistance, s.60.

¹⁰² <http://www.sulak-sivaraksa.org/about2.php> ibid.

¹⁰³ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization world*, s.57.

¹⁰⁴ <http://www.sulak-sivaraksa.org/about2.php> ibid.

¹⁰⁵ <http://www.sulak-sivaraksa.org/abpout4.php>.

¹⁰⁶ Föreläsning av Sulak Sivaraksa på Khon Khan University, 25 augusti, 2005.

Do nothing is not non – violent, it can be violent. Non violence means responding to violence with skilfull means.¹⁰⁷ The problem is that many people believe that a non-violent response means doing nothing and responding with force or violence means doing something.

Han är medveten om att ordet fred ofta kan användas för att förtrycka kampen för ett rättvist och jämlikt samhälle. Han menar att fred inte endast är frånvaron av krig. Fred är en aktiv process för att finna en gemensam grund utifrån filosofin av att inte skada andra och att dela jordens resurser.¹⁰⁸

Dialog

SNF menar att lyssnandet är viktigt. Inte i första hand ge de som utsatts för våld något utan att lyssna för att se vad de behöver.¹⁰⁹ SNF menar att fattiga människor i första hand inte ska ses som några som ska ha hjälp. I första hand ska fattiga människor ses som en resurs som andra människor kan lära sig av.¹¹⁰

Sivaraksa talar mycket och ofta om att vänner är bland det viktigaste vi har för att utvecklas och uppnå inre transformation.

The path of mindfulness and realisation is not necessarily a linear one. Along this path are periods of stagnation, failed attempts and retrogression to anger and despair we must be prepared for this. When we have setback we depend on our friends, allies and supporters to help us through it, and our awareness of interrelatedness is strengthen.¹¹¹

Goda vänner är också de som säger oss det vi inte vill höra. Som i sin omtänksamhet om oss kritiserar oss när vi gör fel saker:

My family are very good, they are criticising me and laughing at me. I also say to my co-workers that they have to criticise me-otherwise they do it behind my back. I also criticised my teacher Buddhadasa. We shall not overprotect people or gurus.¹¹²

Han menar att kritik är ett sätt att ta en annan människa på allvar. Själv kritiserar han ständigt kungen och premiärministern under sina föreläsningar i Thailand.¹¹³

¹⁰⁷ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization*, s.4,5.

¹⁰⁸ *Ibid.*,s.9.

¹⁰⁹ Intervju med Sulak Sivaraksa av Holländska.

¹¹⁰ Föreläsning Konstmuseum i Bangkok, 29 augusti., 2005.

¹¹¹ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization*, s.30.

¹¹² Föreläsning på Khon Khaen University , augusti 2005.

¹¹³ Föreläsningar Khon Khaen, Thammasith University, Konstmuseum, Bangkok, augusti 2005.

3.1.3. Hur manifesterar organisationen, enligt sitt skrivna material, detta synsätt praktiskt?

Kurser

Ett exempel på kurser som betonar relationen mellan människor - natur och samhälle är *Interfaith Solidarity Forestwalks* som de gör i samarbete med ursprungsbefolkningar och med så kallad ekoturism. Turister från olika religioner och även icke- religiösa besöker ursprungsbefolkningar och lever tillsammans med dem i djungeln under ett par veckor. Genom dessa möten skapas dialog mellan olika levnadssätt.¹¹⁴

En kurs som SEM har hållit ett flertal gånger för ursprungsbefolkningar kallas *Grassroot-Leadershiptraining*. Här handlar den inre transformationen, förutom spirituell transformation genom meditation, även om att få kunskaper och redskap att analysera och kritisera sin omvärld och att kunna påverka regeringar så att de verkar för en bättre framtid för utsatta grupper.¹¹⁵ Människor på gräsrotsnivå uppmuntras till kritiskt tänkande som i sin tur leder till sociala aktioner. De arbetar med att bygga upp intressegemenskaper runt sociala frågor, övar meditation, konflikthantering, ledarskapsträning och lär ut ekologisk, hållbar jordbrukshandling mm. SEM menar att dessa kurser har hjälpt till att skapa goda intressegemenskaper bland ursprungsbefolkningar och gjort ett flertal grupper bland ursprungsbefolkningarna starka och oberoende men samtidigt ansvarsmedvetna och engagerade. SEM:s dröm är att skapa en tvåårig utbildning för ledare för marginaliserade grupper i Thailand och i omkringliggande länder.¹¹⁶

SEM anordnar även *Peace-Leadershiptraining* i Thailand och kringliggande länder. Även här arbetar man med information om globalisering, miljö, modernisering och hur denna utveckling exploaterat bönderna, köpt upp deras jord och tvingat de in till städerna. Kursen strävar efter att ge motståndskraft till denna utveckling och genom utbildning få människor på landsbygden att bli självförsörjande. På vissa håll har t.o.m. en egen valuta införts.¹¹⁷

Föredrag

Exempel på föredrag som SEM anordnar är: Culture and Globalisation (Biskop Labayan); spiritual Ecology (Satish Kumar); Gandhian Philosophy (Rajagopal&Varma) ; Deep Ecology (Elisabeth Roberts and Elias Amidon), Community Building and Non-violent direct action(George Lakey); Conflict Resolution (George and Lillian Willoughby); Contemporary Buddhism (Stephen and Martine Batchelor), Buddhist Economics (David Loy)¹¹⁸

Politik

¹¹⁴ <http://www.sulak-sivaraksa.org/network21.php>.

¹¹⁵ <http://www.sulak-sivaraksa.org/network23.php>.

¹¹⁶ <http://www.sulak-sivaraksa.org/network24.php>.

¹¹⁷ <http://www.sulak-sivaraksa.org/network25.php>.

¹¹⁸ <http://www.sulak-sivaraksa.org/network24.php>.

Sivaraksa menar att fattigdomen är ett strukturellt våld. Han har utmanat Världsbanken med att de, om de ska kunna förstå fattigdomen, som de säger sig vilja bekämpa, så måste de sova fyra nätter per år med de allra fattigaste. Denna utmaning har resulterat i att vissa av medlemmarna i Världsbanken gjort detta.¹¹⁹ En organisation som bildats i samarbete med SNF och som bygger på ickevåldshandlingar som utgår från en inre transformation är *AOP, Assembly of the poor*. Denna sammanslutning av före detta jordbrukare och exploaterade fabriksarbetare är inspirerade av buddhismen och istället för att skylla sitt lidande på individer, exempelvis ägarna eller regeringsrepresentanter, så söker de orsakerna till sitt lidande på ett strukturellt plan.:

Understanding that their problems stem from economic development policies and structural violence (such as the cheap labour and the lack of workplace safety), they demands changes in the relevant structures, locally, regionally, nationally and globally.¹²⁰

3.2. Redovisningar av Intervjuförberedelser

Jag har intervjuat de medverkande under ca 1-1.5 timme. Vi har suttit avskilt på ashramet så att de har kunnat tala med mig utan att någon annan kunnat lyssna. Jag har först berättat om min frågeställning och att jag ska använda materialet i en examensuppsats. Jag har erbjudit alla att läsa materialet innan det trycks men ingen har funnit det nödvändigt. Sedan har jag börjat mina intervjuer med att fråga dem om deras personliga historik: Hur gamla de är, länge de jobbat på ashramet, vad de gjorde innan mm. Efter denna inledning har jag börjat med intervjufrågorna. Alla intervjuer har skett på engelska.

Dessa frågor har varit basen för samtal i mina semistrukturerade intervjuer:

Hur förstår du, utifrån egna erfarenheter, religion och religiös transformation? Hur förstår du, utifrån egna erfarenheter, relationen mellan personlig religiös transformation och ditt arbete som aktivist i samhället? Vilka personliga erfarenheter har du av aktivism med respektive utan en spirituellt dimension? Kan religiös transformation, utifrån din erfarenhet, reducera våld, konflikter och lidande? Skiljer sig SNF: s organisation, enligt din erfarenhet, - i det dagliga livet, i organisationen, i dess strukturer och kurser från andra NGO: s och det övriga samhället?

Kort introduktion av de intervjuade.

Pracha är 53 år och är ledare för ashramet och en av Sulaks närmaste medarbetare sedan 20 år tillbaka. Han arbetar med organisationen av hela verksamheten samt är projektledare i många av de praktiska träningsprogrammen inom SEM. Han har innan sin tid inom SNF också levt som munk i 7 år.

¹¹⁹ Sivarksa, Khon Khen University, Thailand, augusti, 2005.

¹²⁰ *Conflict, Culture, Change, Engaged Buddhism in a globalization*, s.81.

Moo är 32 år och har arbetat 7 år i ashramet och innan dess 3 år på SEM I Bangkok. Han började jobba där direkt efter att han tagit sin examen i ekonomi på ett av Bangkoks Universitet. Han arbetar som organisatör både av ashramet och av SEM:s kurser och leder centret tillsammans med Pracha.

Gerenan är 32 år och arbetade som ekonom på ashramet under 3 års tid. Sedan åkte hon till London och till Denver där hon studerade engelska och kommunikation under två år. Därefter fick ett "scholarship" på Findhorn i ett halvår. Nu är hon tillbaka i verksamheten sedan ett par år. Hon jobbar nu som en av utbildningsledarna i projekten. Innan sin tid i verksamheten arbetade hon som försäljare på ett amerikanskt företag i Bangkok.

Addisath är 25 år och var tidigare student och volontär på ashramet. Sedan har han studerat tibetansk buddhism och språk i Delhi, Indien. Han hade möjlighet att göra en doktorsavhandling i Indien men valde att komma tillbaks och arbeta på ashramet. Nu arbetar han i ett av SEM:s projekt sedan 3 månader tillbaka.

Jessica är 32 år. Hon har arbetat 3 månader i ashramet som volontär och är från Nya Sealand. Hon har deltagit i SEM:s utbildningsprogram i deras "*PeaceLeadershiptraining*". Hon har i två månader varit med och förberett en månadslång kurs som hon sedan varit med och genomfört. Nu skriver hon en utvärdering och en redovisning av denna kurs på engelska. Hon kommer att fortsätta åtminstone ett par månader till.

Jag valde att intervjua dessa fem människor för att de har olika erfarenheter och har varit olika länge inom organisationen. De representerar också väl de olika "typerna" inom organisationen. Pracha är den andliga ledaren, Moo organisatören, Gerenan en av dem som leder projekten, Jessica en av de tillresta utländska volontärerna som brukar finnas och Addisath en av ganska många unga människor som arbetar inom organisationen. Sammanlagt är det 35 personer som nu arbetar på ashramet. Detta inkluderar administration, kökspersonal och flera unga studenter.

3.3.Intervjuer

3.3.1.Pracha¹²¹

1. Hur förstår Pracha, utifrån sin egen erfarenhet, religion och religiös transformation? Pracha framhåller tydligt sin erfarenhet av att alla strukturer kan manipuleras av själviska intressen. Han menar att om vi inte arbetar med vårt inre och blir mindre själviska kommer vi att bära med oss denna själviskhet in i de nya strukturer som vi försöker bygga för att förändra vårt samhälle. Just därför är Buddhismens erbjudande av systematisk inre strukturell förändring, enligt honom oerhört viktig. Pracha menar att meditation (som är hans huvudsakliga träning för inre transformation) är en väg till visdom:

¹²¹ Prachas intervju finns oredigerade i separat dokument.

When we reduce our negativity selfishness our being we become more compassionate, wise and we can do more the right things at the right time. We do not know truth, our understanding is very small, we hear less than the dogs, we see less than the birds, the fish feel more than us so we live in a unknown universe. Our knowing is very small. We do not know the truth. But we can know the truth about how to end our suffering our selfishness.

En annan, för Pracha viktig aspekt av meditation är hans erfarenhet av att meditationen ger vardagen lycka. Att man genom att meditera lär sig att bli lycklig utan att behöva välstånd, materiella saker eller yttre upplevelser. Han menar att det är viktigt att vara lycklig när man aktivt försöker förändra samhället:

I think that happiness is very important. I think activism give the mean for generating positive energy. If you are not happy you do not have positive energy to generate. In unhappiness you can do things. It may work for some extent but not genuine, you don't contribute positive to the world, giving positive energy, meditation can help you to create positive energy.

Trots att han poängterar vikten av lycka så menar han att människor som menar sig ha uppnått upplysning utan att ha dedikerat sina liv till att hjälpa andra kanske försöker hålla fast lyckan. Inre transformation bör enligt honom leda till att vi öppnar oss mer för livet och för andras lidande men även här menar han att det måste vara balans:

Too open is no good and to close is no good either. You have to be able to be open at the right moment and closed at the right moment. If you are closed at the right moment you are also open at the right moment and if you are open at the right moment you are also closed at the right moment.

Han menar att buddismen är en hjälp att inte fastna i ytterligheter. Han talar exempelvis om "thailändarens nationaldrag" att vara ödmjuk och att det kan innebära att andra utnyttjar en:

For example you are suppose to be humble but if you are to humble you become submissive. You have to be humble and confident at the same time if you are to confident you become aggressive. To be confident and humble at the same time this is the finding the middle way, finding the ideal.

2. Hur kan religiös transformation reducera våld, konflikter och lidande?

Pracha menar att inre transformation är nödvändig om aktivisten verkligen ska reducera våld, konflikter och lidande:

If the revolutionary does not change himself, while he is in power he will abuse the power. He will abuse his own circle. I think this is the reason why, in my experience working for inner change is very important. If you are aggressive at your enemies you will be aggressive at your friends also if you are challenged.

Han har personligen erfarit detta när han arbetade för politisk förändring utan att utöva inre transformation:

Before I became a Buddhist I was a Marxist in the communist party in Thailand and we were seriously committed to the revolution. I find that we spent more time fighting each other, accusing each other than we fight for the oppressive. And one conclusion is because we had not transformed ourselves, we had not changed our consciousness.

Han menar att den inre transformationen övar oss i "mindfulness". Det är, menar han, ingen enkel process men "mindfulness" hjälper oss att bli medvetna om våra egna negativa sidor samt öppnar upp för att kultivera kärlek, medlidande, visdom och generositet. Han har många livserfarenheter när han haft god hjälp av att ha övat upp sin "mindfulness". Han berättar hur thailändsk polis flera år efter han lämnat marxismen och blivit munk försökt provocera honom genom att uppsöka honom i klostren och försöka få honom att erkänna att han egentligen bara försöker infiltrera sin marxism i klostren. Han har då praktiserat sitt inre lugn och lyckats undvika bråk och irritation på detta vis. En tid hade han en polis från "thailands FBI" som följde efter honom i månader när han mediterade i kloster:

Very annoying but with my training with mindfulness I could handle the situation in a good way

Han berättar även hur han i sitt samarbete med andra aktivister lyckats förändra fastlåsta positioner med mindfulness. Pracha berättar om en situation under ett möte då upplevde att en person inte kunde ha en konstruktiv dialog med honom på grund av att personen helt enkelt inte stod ut med honom som person. Istället för att fortsätta argumentera tystnade han och började istället sända mindfulness till denna person under mötet. Efter mötet kom denna person fram till honom och en potentiell ovän blev istället en person som han haft långvarigt samarbete med.

3. Hur manifesterar organisationen, enligt Pracha, detta synsätt praktiskt?

Pracha poängterar att Wongsanith Ashram är byggt som ett försök att vara ett exempel på ett alternativt levnadssätt, utifrån buddhistiska ideal, där människan ser sig själv mer interrelaterad till allt annat levande och som förespråkar en utveckling som inte leder till ökat materialism och konsumering:

What we try to create in our ashram is an alternative to western consumerism. What we are against in this modernisation is the domination about nature, try to conquer nature, since the enlightenment you have this idea.

Han menar att buddhister traditionellt har levt nära naturens. Buddhismen har lång erfarenhet av detta, civilisation är för honom inte en stad.

The ideal of civilisation is not a city, even the word civilisation it selves imply that it has to be a city. But for Buddhist civilisation is in the forest. You know the best monks were living in the forest. They were living simple material but will cultivate the highest qualities of life.

Så en av aspekterna av ashramet är enligt Pracha:

How can we live close to nature and be happy?

Han är medveten om att det inte är enkelt. Han berättar om hur hans skotska fru blev upprörd en av de första nätterna de bodde här och hon blev biten av ett djur när hon låg och sov, han tyckte hon överreagerade och sen blev han också biten, det gjorde väldigt ont, säger han och skrattar:

For urban people like us to live close to nature again it take a lot of practice, learning part of our live.

Han menar också att ashramet ska vara en möjlighet även för människor som ännu inte vet om de vill arbeta med inre transformation och yttre aktivism:

The ashram is giving a opportunity, providing opportunity for people and searching for their own potential experience their life searching their identity using there own potential and their own ways serving society

3.3.2. Moo¹²²:

Hur förstår Moo, utifrån sina egna erfarenheter, religion och religiös transformation?

Moo betonar att den inre transformationen är en livslång resa. Han mediterar när han har tid men han försöker framförallt koncentrera sig på att utöva ”mindfulness” i sitt dagliga arbete. Han menar att hans yttre arbete också hjälper honom med hans inre transformation:

To work inner and outer is the same for me. I have friends that can help. I organise people, this is always inspiring for me and help me with my inner peace. Both ways, outer actions transform inner and inner transforms outer change, both ways.

¹²² Moos intervju finns oredigerad i separat dokument.

Moo har erfarenheter av aktivism utan inre transformation från tiden då han var på universitetet. Han berättar hur han levde med fattiga människor, demonstrerade med dem utanför regeringsbyggnaden, sjöng med dom och ibland sov med dom. Liksom många andra unga inom NGO-rörelserna ville han förändra samhällsstrukturerna. Men han menar att detta inte hjälpte honom själv att bli en bättre människa. I slutet av denna period blev han bara trött på alltihop, tappade sin energi och tyckte inte att det gav honom något i hans eget liv. Han såg ingen ände på de svårigheter han skulle bekämpa:

Social justice is a good side of Marxism and Leninism but I lost energy it did not help me to suite my life. Even if you try to be good it does not help yourself to get better.

Moo berättar om hur han då läste han en bok av Thich Nhat Hahn som heter *Miracels of Awakening* och en vän tog med honom till Wongsanit Ashram:

The ashram at that time was working with young people to do good thing in the society. They said: If you are looking forward to peace and justice you have to make your own life as an example eases comes from within. Every step of peace, this is inspiring for me. This is a way for me.

2. Hur kan religiös transformation reducera våld, konflikter och lidande?

Moo berättar att det synsätt han fått genom att arbeta med inre transformation gjort att han har lättare att acceptera andra människors begränsningar:

So, before I was thinking that there are so many problems in society. People try to do good, but they have their limitations, every persons have limitations but I could not except this. Why? Why? Now I think have more open heart and open mind to see things as it is.

Eftersom han själv arbetar med inre transformation och vet att det är en livslång resa så kan han se de som arbetar på ashramet som vänner som också vill utvecklas. Han menar att han nu kan acceptera att alla människor har brister, även hans två lärare och förebilder Pracha och Sulak Sivaraksa.

Everybody has limitations even Sulak and Pracha.

Moo fokuserar mycket under intervjun på ashramets alternativa utbildningsformer. Han menar att grundtanken på ashramet är att genom en annorlunda utbildningsform, som transformerar individen, förändra samhället:

Our organisation approach changing society through alternative education. Education is the heart of everything. You can transform yourselves when you understand something through

education. We try to make people have direct experience. Normal education is "I think therefore I am" That is a different experiences .When the people feel something they also learn, we try to do a more holistic education.

Han menar att det holistiska i utbildningsformen handlar om ett subjekt tänkande:

Most educations focusing on the thinking and the objects they study is decided by someone else who has power. We mean that we can learn from everything. Our educations focus the expectation of the learner. Most of the education is focusing by the object.

We focus on the subject. What do the people need? What are their expectations? What are their needs, what will move them for changing the society?

3. Hur manifesterar organisationen, enligt Moo, detta synsätt praktiskt?

Moo är under intervjun mycket fokuserad på hur SNF: s arbete med inre transformation avspeglas i deras strukturer. Både i deras personalvård och i deras kurser: Varje nyår, berättar han, har de en ritual som hjälper de att se hur de själva utvecklas och vilka fördelar och nackdelar de har:

Every new year we do reflection on the ashram on all individuals good thing and the bad things I have done this every year and I see that I learn, that I improve.

Han menar att den typen av övningar inte är vanliga i det thailändska samhället.

Han berättar också att de har ändrat i sin organisation för att lägga mer fokus på att människorna som arbetar där mår bra:

We have one administrative body and one community body. The administrative body are managing leaders of different groups and are running project managing things. The group is consisting of leaders from the different organisation groups. The community body balance this and look to: Life and happiness of the people in the community, the life, happiness, suffering from people. The ones working in this group they also take care of the volunteers.

Den grupp som arbetar med intressegemenskapen röstas fram av människorna på ashramet och det ska inte vara de som arbetar inom administrationsgruppen. Detta är första året de provar detta. Det är dels för att få fler människor att ta större ansvar och dessutom för att fokusera mer på att människor som arbetar på ashramet är lyckliga. De har dock fortfarande svårighet att rekrytera folk till denna grupp.

Varje vecka har de ett gemensamt möte där alla på ashramet deltar, även kökspersonal etc:

On Wednesday we have evening chanting and meditation, meeting, discussion.

De har också börjat minska löneskillnaderna mellan exempelvis ledarna och de som arbetar i trädgården. Dessa skillnader är traditionellt mycket stora i Thailand. Här har de enligt Moo inspirerats av den svenska modellen.

Moo berättar att de anställda uppmanas att göra övningar som leder till inre transformation. De anställda får behålla lönen när de går på meditationskurser och ashramet betalar för kurserna:

We are not a meditation- center. We are more activism open for spirituality. There are meditation- centers that are very good so we let our stab go there.

Ashramet försöker också vara en inspirationskälla för aktivister som arbetar med andra NGO: s där den inre transformationen inte poängteras. De håller kurser för dessa aktivister i meditation och yoga.

Ett konkret exempel Moo på detta är hur de försöker utveckla människor i ledarskap i kurserna *PeaceLeadershiptraining* och *GrasrotLeadershiptraining*:

We try to give our students experiences about how to be a leader. They can try and they do their own mistakes. We open the floor to discuss, we learn them critical thinking, everyone share what they learn from of each other

De får träna praktiskt i att leda de andra deltagare, sen utvärderar de det som fungerar och det som inte fungerar. I kurser de har på 10 veckor försöker de ha en vecka som utgår från inre spirituell transformation. Då ingår det ofta meditation och en övning där deltagarna en och en är helt ensamma i djungeln ett dygn. Denna övning brukar ge starka inre upplevelser.

3.3.3. Geranan¹²³

Hur förstår Geranan, utifrån sin egen erfarenhet, religion och religiös transformation? Geranan berättar att hon tidigare arbetade på ett buisness - företag i Bangkok. Hon sålde saker till olika sjukhus på provision och tjänade mycket pengar. Hon hade då ingen spirituell dimension i sitt liv utan för henne handlade livet om att tjäna mycket pengar. Hon jobbade hårt. Hon hade en bra relation med sin chef i början men sedan hade de en konflikt som gjorde så han flyttade. Hon började då fundera på att sluta sitt jobb eftersom hon inte trivdes och funderade mycket på vad som var meningen med hennes liv:

Before I come here I did not know what to do with my life. What was important? Before I thought it was money but after that I think; that is not the right answer Earn a lot of money and

¹²³ Geranans intervju finns oredigerad i separat dokument.

get happy. Earn a lot of money and do not get happy. After that I have asked myself that, my life changed.

Hon beslöt sig för att sluta sitt arbete och fick av en vän veta att Wongsanit sökte ekonomi personal. Hon visste inte vad ashramet arbetade med utan sökte jobbet mer av anledningen att hon behövde ett arbete. Hon menar att arbetet på ashramet har lärt henne mycket:

When I started here I learn more about activism. But more important I learned here was lesson for my life, not for work, I learned things about life, how to be happy. Before this a thought I want to be good, I want to help people. Now I help myself first this is my start; to look into myself.

Hon menar att tiden på ashramet lärt henne att börja reflektera över sig själv och att hon lärt sig att vara lycklig genom att öva upp sin "mindfulness":

Even if I work very hard and both like and dislike things sometime is boring sometimes funny. I think like this: If we have mindfulness all the time even if I like or dislike it means I am happy.

2. Hur kan religiös transformation reducera våld, konflikter och lidande?

Geranan mediterar mycket och gör mycket chanting för att hon vill utvecklas och hitta ett bättre förhållningssätt till att arbeta:

:

I will improve my inner self and improve mindfulness. I feel sometime when I work, even now, when it is hard, that if you forgot yourself, just working all the time, it is no good. If you work with your heart and your happiness you will feel okay. Even if it is hard you will feel that you are happy to work.

Hon menar att om man är lycklig då man arbetar så kan man vara en verklig tillgång för andra eftersom man kan lyssna och låta sig bli berörd av deras erfarenheter:

And you will help people a lot. And when you talk with people, talking to people then they will touch your heart.

Hon menar också att jobbet i sig, som kursledare för utsatta grupper, kan göra så att hon mår dåligt. Då är meditationen och chantingen redskap för henne att kunna släppa berättelser om andra människors lidande:

You know sometime when I have worked a lot with people there suffering is coming to me and I need to take away that suffering from myself, I have to clean myself.

Hon berättar att innan hon började meditera hade hon mycket ilska inom sig som gick ut över andra människor. Det mådde hon dåligt av. Nu har hon en överenskommelse att vare sig hon har rätt eller fel så ska hon i sina meditationer öva i sig i att tänka goda tankar och öva sig i ”mindfulness” mot den person som hon har en diskussion eller dispyt med.

I have a agreement with them, even If I am right and wrong I will have meditation and after I had a meditation I have more easy to understand them. With loving kindness and compassion I try to understand them.

Efter meditationen upplever hon att hon har lättare att förstå den andra människan. När jag frågar henne vad hon gör av sin ilska så menar hon att detta också har blivit bättre genom meditationen:

I try to be with my anger, before I tried to press it down. Now I will sit and concentrate. I sit and meditate and sometimes if my anger not goes down I accept my anger. Ok this is normal this is human being. Sometime I try to reduce my anger quickly, because when I am angry I can not work, I can not concentrate, by chanting mindfulness often comes back.

Hon menar att hon innan skulle börjat bråka och skapa konflikter men att hon nu istället använder sig av meditation och chanting när hon blir arg. När hon sedan är lugn återupptar hon diskussionen på ett bättre sätt:

When I am calm enough I go back to talk. But I have to wait for right time and right place to talk.

3. Hur manifesterar organisationen, enligt Geranan, detta synsätt praktiskt?

Geranan menar att ashramet på många sätt skiljer sig från de arbetsplatser hon tidigare haft:

In mainstream society they, don't care about what you feel, like in the big company there I was before.

På ashramet upplever hon att människor bryr sig om hur hon mår. Hon arbetade med ekonomi på ashramet i tre år men sedan ville hon ha nya arbetsuppgifter för att kunna utvecklas vidare. Hon har tidigare försökt få nya arbetsuppgifter på andra företag utan att lyckas men Pracha lyssnade och lovade henne muntligt att han skulle försöka hjälpa henne att få någon annan arbetsuppgift. Han utmanade henne och sa att om hon skulle få andra uppgifter så måste hon förbättra sin engelska och sedan hjälpte han henne mycket hur hon skulle få stipendier. Detta ledde till två år England där hon lärde sig engelska, och fick vänner och erfarenheter från ett helt annat samhälle.

Hon menar att ashramet är en möjlighet för människor att utvecklas. I början vet de unga människor som kommer hit inte vad det är för en plats:

After some time they will know, they will improve by themselves. They will grow to open up and begin to think what do they want to do with their lives?

Hon berättar också att strukturen på ashramet är flexibel och bygger mycket på de anställdas behov. Man kan åka iväg och ta några dagar ledigt om man arbetat hårt. En kvinna är exempelvis ledig ett halvår just nu efter att hon arbetat här i tio år. Hon bor nu med barnen ett tag där hon själv växt upp. Det anordnas också ett flertal kurser för personalen. Dessa kurser är inte inplanerade långt i förväg utan bygger enligt henne på de behov som personalen uttrycker. Det är exempelvis kurser i att måla, hälsokurser för att sköta sin kropp, mm. Nu har de många nya volontärer som arbetar här och de får gå på många kurser både på ashramet och hos andra eftersom de ska komma i gång och få inblick i vad det hela handlar om.

3.3.4. Addisath¹²⁴

Hur förstår Addisath, utifrån sin egen erfarenhet, religion och religiös transformation? Addisaths liv bygger, enligt honom själv, på att vara i ett meditativt tillstånd där han är i ständig kontakt med sitt inre. Han ser egentligen ingen skillnad mellan det inre och det yttre och försöker i varje moment följa sitt inre:

I try to know in each moment, keep concentrate in every moment, what I feel.
Whether I eat, I talk I try to be in this meditation, connecting. Inner transformation and inner change: From me my life is from inside. I walk wherever my inside told me to go. Where ever my inside is telling me to walk and talk I follow.

Även han är inspirerad av *Miracles of awakening* av Thich Nhat Han. Han såg sig som en helt ordinär thailändsk skolpojke, som endast gick i skolan för att klara proven, fram till han var femton år gammal då han hade en upplevelse som han menar förändrade honom:

When I was around 15 years old I walked to the top of mountain and something changed inside me. I can not really explain but I become more interested in philosophy and religion after this. I began to ask: What is a life exactly? Why was we born in this world? from thereon I just listening and follow.

Han började efter denna inre upplevelse läsa filosofi och religion och detta förde honom så småningom till Wongsanit Ashram där han arbetade ett par år som volontär. Efter dessa år flyttade han till Delhi i Indien för att läsa tibetansk buddhism och språk på universitetet. Hans

¹²⁴ Addisaths intervju finns oredigerad i separat dokument.

andra upplevelse som han menar har förändrat honom kom när han gjorde en bergbestigning av Himalaya:

The second point of change is in Himalaya
The voice inside change
When I go in Himalaya I realised my life is only this;
my body , only life.
Life is only body and breath, out and in
I was crying because it is very hard to climb on that mountain but at the same time
Yes I think I was more happy than before, because life is only this
When I climb I do not need a car or two cars
But I was still confused how to go

Han visste fortfarande inte vad han ville göra med sitt liv så han fortsatte att läsa ytterligare ett år i Delhi och reste sedan runt några månader i Indien. Han bestämde sig sedan för att återvända till ashramet och arbeta med fattiga människor istället för att skriva en doktorsavhandling.

2. Hur kan religiös transformation reducera våld, konflikter och lidande?

Addisath menar att upplevelsen på Himalaya gjorde att han blev mer intresserad av sociala frågor, hur han kan hjälpa fattiga människor. Han upplevde även att träden och naturen ändrades med honom under de två upplevelser av förändring som han hade på bergen. Han menar att vi alla är djupt interrelaterade. Han väljer som han själv uttrycker det ett enkelt exempel när han ska förklara vad han menar:

We are all breathing the same air

Han menar att han genom ashramet fått mer förståelse för exploateringen av fattiga. Han säger att han vill arbeta med fattiga för att han har möjlighet att göra det och för att hans inre säger till honom att det är rätt att göra det:

My inside world says to me to work with the poor people.
I feel I have opportunity to work with the poor people
I will be more happy doing this, than having cars and houses

Men han menar också att arbetet på ashramet ger honom möjlighet att resa och träffa olika människor vilket han tycker mycket om och att det gör honom lyckligare än att ha mycket pengar, hus och bilar.

3. Hur manifesterar organisationen, enligt Addisath, detta synsätt praktiskt?

Addisath menar att det projekt han deltar i, som handlar om att utbilda munkar, är ett sätt att förena inre religiös transformation med yttre aktivitet.

I will work with the monks so they will understand the social, what happens in the world. So they learn about globalisation. This monks practice but are not engaged in people, Theravada say you practice only for your own salvation.

Addisath menar att dessa munkar är avskärmade från vad som händer i världen globalt eftersom deras tradition normalt inte förespråkar aktivism. Tanken är enligt Addisath att utbilda munkarna så att de kan rådgöra med bönder och andra som kommer till munkarna och ber om råd. Addisaths arbetsuppgifter är att förmedla kontakten mellan munkarna och specialister som han kommer att föra till munkarnas kloster:

I take the teachers who know the topics to the monks. For example the topic can be buddhistic economics. I hope that other countries around here, is not going to follow America. They have to realise they have to go another way.

Addisath menar att Thailand i allt för många frågor följt efter Amerika och han hoppas att arbetet med munkarna ska göra att bönder i andra länder inte ger upp sin självständighet, sin mark och tvingas in till städerna och den fattigdom och lidande då riskerar att utsättas för.

Addisath menar att deras arbete med inre transformation gjort att relationerna är viktiga och annorlunda på ashramet än i det thailändska samhället i övrigt:

Normal the boss is boss, you can not talk deep with boss. Mo is my boss.
I can say openly to Moo what I feel Moo is more like my friend.
From here we can learn each other to develop

Han menar att man oftast på andra ställen arbetar främst för att tjäna pengar men det är inte huvudsyftet här:

Here work and life is the same combined together.
But some time someone say to us you work all day all life. You are crazy

Han har erfarit att han kan arbeta och vila på samma gång:

Sometime we can rest during the working also rest inside concentrating on only one topic is resting for the mind.

En annan sak han accentuerar är att ashramet använder teknologi som datorer, internet, mobiltelefoner men att de har medvetandegjort att det inte får bli så att teknologin styr människan:

We accept technology but we have to know how to use it.

3.3.5. Jessica¹²⁵:

1. Hur förstår Jessica, utifrån sina egna erfarenheter, religion och religiös transformation?

Jessica ser sig som en spirituell person och hon vill därför kombinera andlig praxis och sitt sociala engagemang. Hon betonar att det var kombinationen av buddhistisk spiritualitet och yttre aktivism som gjorde att hon valde att vara volontär i denna organisation:

I am here because I was seeing something missing in westerns life. I am seeing negative aspects of modernisation. It was the Buddhism, the practical dimension of Buddhist spirituality that took me here. It was the spiritual aspect in the activist work. That was why I choose this place. I had gone even to Afghanistan if the ashram should have been there.

Hon uppfattar att även andra människor som arbetar för denna organisation söker sig hit för att de anser, liksom hon själv, att spiritualitet är en viktig del av utvecklingsarbete och aktivism. Jessica berättar att hon deltagit i meditationskurser på Nya Sealand och i Australien som handlat om ledarutveckling. Men att hon blev besviken när hon insåg att de flesta som genomgår dessa kurser inte ifrågasätter själva materialismen eller kommersialismen utan kurserna handlar istället om hur de genom meditation ska bli än mer effektiva och kunna sälja ännu mer:

There is a lot of meditation- courses for leaders who just make them become more effectively working in their company but there leading star is still to make people buy more things. Not giving them new thoughts about that consumerism is not the dream.

Denna inställning vänder hon sig emot. Hon menar att religiös transformation måste hänga ihop med socialt och ekologiskt ansvar.

2. Hur kan religiös transformation reducera våld, konflikter och lidande?

Jessica menar att det måste till en värdeförändring, att världen måste börja tänka om och inse att hjulen inte kan snurra fortare och fortare för att få ekonomin att rulla. Det håller inte jordens resurser för. Hon anser att världens ekonomiska system är förryckt och skapar mycket våld och lidande. Denna värdeförändring menar hon att SNF:s buddhistiska spiritualitet betonar.

3. Hur manifesterar organisationen, enligt Jessica, detta synsätt praktiskt?

Jessica menar att det i den ”peaceleadershiptraining” som hon deltog i inte var speciellt fokus på spirituell inre utveckling men varje morgon hade de både chanting och kristen bön och de som deltog var både kristna och buddhister. Varje dag slutade med någon minuts meditation.

¹²⁵ Jessicas intervju finns oredigerad i separat dokument.

Själva strukturen, att kursens deltagare både var buddhister och kristna, menar hon att det fanns en spirituell tanke med. Men hon kunde inte själv se vilka som var kristna och vilka som var buddhister i gruppen. De var blandade och kändes inte som två olika grupper. I vissa av de länder runt Thailand som de arbetar i är, enligt Jessica, muslimer, kristna och buddhister separerade och vet inte mycket om varandra. Det finns, religiösa och kulturella spänningar mellan dessa grupper. Pracha har talat med henne och de andra gruppledarna om att försöka organisera en interreligiös dialog mellan kristna, buddhister och muslimer.

Jessica menar att människor i denna organisation gör mycket osjälviska saker som hjälper de i deras inre utveckling för att bli mindre själviska:

it' s a work for helping others not for there own wellbeing.

Hon berättar att lönen på Wongsanit ashram är lägre än i andra NGO:s:

Even the salary is very law people have made a commitment. I don' t know if this has to do with if people doing inner transformation.

Hon berättar också om fördelar som de anställda har och som hon menar beror på att organisationen vill att människorna här ska utvecklas:

They encourage you to go to meditation course, if you go away your wages continue. They ask people to come here and teach the stab meditation, painting etc. You don ´ t need to do it but it is for everyone, people in the kitchen etc., the kitchen-stab is about the highest paid here.

Hon beskriver också hur ashramet har låtit människor bo på ashramet som inte arbetar inom verksamheten:

They except a few people living at the ashram who had been thrown out from the society not accepted in the society. Like drug addicts, Marxist or troublemakers. They wanted to come here. Pracha tries to understand what there problems are.

Jessica menar att även att ashramets lokalisering i naturen och dess miljömässigt naturnära stil är ett exempel på deras inre transformation och den medvetenhet som därav följer:

They could have built this very sterile. One of the main ideas of setting up the ashram is the basic life with green principles. They even argued to having the refrigerator or not but that is too much. Rubbish.

Jessica skämtar lite om centrets diskussioner om de ska ha en frys eller inte, (det finns fortfarande inget kylskåp eller frys). Hon menar att relationerna är väldigt bra på ashramet.

Alla verkar gilla varandra, säger hon. Hon menar att man skämtar mycket och det finns inga tabun som hon märkt. De skämtar även om Sulak Sivaraksa och om Dalai Lama.

3.4. Observationer¹²⁶:

3.4.1. Observation av meditationskurs med aktivister från andra NGO: s

Under de fyra dagar som kursen i inre transformation för aktivister pågår så varvar de meditation i olika former med dialog och några gruppövningar. De börjar meditera klockan 06.00 och sedan pågår aktiviteterna fram till 22.00. Lyssnandet är en viktig del och de tar god tid på sig mellan övningarna och de uppmanar människor att ställa frågor och reflektera. De gör sittande meditation, gående meditation, liggande meditation, yoga. Stämningen uppfattar jag som varm och lekfull trots att de arbetar hela dagarna. När Pracha leder meditationsaktivistgruppen så är han väldigt lyssnande till gruppen och tar inte någon ledarroll som innebär att han sätter sig över andra. Han är lyssnande, insiktsfull, full av fniss och inget självhävdelsebehov. Men han talar också med en självklar lugn trygg auktoritet.

3.4.2. Observation av utvärdering av ledarskapsträning för *PeaceLeadershiptraining*

Närvarande: Moo Pracha Jessica och Geranan

De har mötet under lunchen. Pracha måste åka tidigare än planerat så mötet har skjutits fram. Pracha leder mötet, ställer frågor till de andra och gör konklusioner.

Alla lyssnar noga på varandra och låter de andra tala till punkt

Det är inte ett stressigt möte utan stämningen är lugn men vaken och med plats för fniss.

Alla fyra som varit med i projektets ledargrupp delar sina tankar om problem och förbättringar med de andra. Alla lyssnar noga till vad de andra har att säga och låter de andras tankar sjunka in. En tystnad på ca 10 sekunder uppstår ofta innan någon ny person tar vid. Det finns ingen direkt färdig struktur för mötet men det är ändå påtagligt effektivt. Mötet som är utvärderingen av ett en månad långt projekt med två månaders förberedelsetid tar ca 40 minuter och efter det är det tämligen klart för oss alla vilka förbättringar som behövs göras och vad som fungerat bra. Pracha är en tydlig ledare för utvärderingen men han fungerar mer som koordinator, förtydligar oklara punkter och konkluderar de andras iakttagelser. Någon enstaka gång kommer han med en egen ny tankegång men oftast så lyssnar han, och frågar mer än han svarar. Jag upplever inget behov av självhävdelse eller nervositet i gruppen utan alla verkar fokusera på det gemensamma projektet och uppgiften och på hur deltagarna verkat uppleva månaden.

3.4.3. Observationer av veckomöte på Wongsanit Ashram

Onsdagskvällen börjar med en ca 20 minuters lång chanting. Chanting kan jämföras i stil och innehåll med katolska sångböner. Man tillber Buddha. Efter chantingen följer en ca 20 minuter lång meditation. Därefter börjar mötet. Mötet börjar med att jag presenterar mig. Därefter talar de om praktiska problem och lösningar inför ett retreat som gruppen ska ha

¹²⁶ Alla observationer finns i separat dokument.

tillsammans. Frågorna gäller mest busstransporter. Efter detta proklameras att den person som haft hand om människorna på ashramets i den så kallade "community body" ska sluta. De frågar om någon ny kan tänka sig att ta det ansvaret. Ingen nappar. Den som leder mötet är en person som inte varit anställd så länge. Detta görs enligt min tolk för att fördela ansvaret och uppgifterna. En av kvinnorna som arbetat här länge (10 år) tar sedan upp ett problem hon har med en av de andra i gruppen. Hon menar att han (som är samma som den som ska sluta om 2 månader) har varit sur och aggressiv och hon tycker det är otrevligt. Eftersom han är den som kör bussen då de behöver använda den så upplever hon det jobbigt att han då är sur och arg. Hon menar att de tidigare har haft en bra arbetsrelation. Min guide är lite generad att översätta denna konversation så jag förstår inte riktigt hur den fortlöper. Men alla lyssnar fast diskussionen mest är mellan de berörda parterna. Diskussionen tar ca 5 minuter och efteråt ser alla glada ut även om den man som kvinnan menade var aggressiv ser lite spänd ut. Diskussionen fortsätter med att Moo berättar att det är många nyanställda på ashramet eftersom de har utökat personalen från 10 till 35 stycken. Detta gör att de vill lägga mycket tid på att ge dessa nya kurser så att de kan växa in i verksamheten på ett bra sätt. Detta diskuterar de tillsammans. Det är mest de som är ledare som talar. Många sitter tysta och lyssnar aktivt. Efter mötet så vänder sig alla med respekt mot Buddha och sen är mötet över.

3.4.4. Mina övriga intryck från ashramet

Husen är byggda i trä och bambu. Hela ashramet är otroligt vackert. Små gångar längs bäckar går runt hela området. Broar finns på flera ställen över vattnet för att komma till andra hus. Huvudkontoret ligger uti i en liten, liten sjö och det är en bro ut till det. Huset är helt omgivet av vatten och även i mitten av huset finns runt ett fyrkantigt bord öppningar så att man kan se ner i vattnet. Bibliotek, flera meditationsrum och platser där seminarium kan hållas är byggda i en eller två våningar och harmoniskt utspridda över området. Runt sidorna på ashramet ligger små, små hus med plats för ett eller två rum, ofta uppbyggda med en trappa nederst som går upp en våning till det lilla huset, antagligen för att komma bort från insekter och dylikt. Träd och gröna växter och buskar växer överallt runtomkring vattnet. Men det finns inga planteringar av blommor. I vattnet guppar små blommor. Det är fullt av mygg och myror, speciellt på kvällarna. Maten är väldigt god och nyttig med mycket grönsaker och frukt men även fisk. Ris är basen. Maten odlas inte på ashramet utan köps in utifrån på grund av att jorden är dålig. Varje dag serveras mängder av varma och kalla drycker och två gånger om dan är det mellanmål med något sött. Allt sker utan plast och engångsartiklar. Istället för assietter används exempelvis bananblad. På ett enkelt och behändigt sätt har de ordnat det så att alla diskar sina egna saker. Utan rinnande vatten men med tre sköljningar efter diskvattnet så det känns hygieniskt. Många kreativa lösningar används för att leva i samklang med naturen och inte slösa på resurser. Men det känns inte hysteriskt. Människor går också till affären utanför ashramet och köper läsk i plastflaskor och lite godis. På kontoret är det fullt av modern teknik, kopieringsmaskiner, mobiltelefoner, video, många datorer, mp3 bandspelare och Internet.

3.4.5. Observation av en fattig stadsdel i Khon Khaen

I denna stadsdel hade de för till tolv år sedan möjlighet att odla sina egna grönsaker på ett fält stort som två normala fotbollsplaner. Då köptes marken upp av en kedja som bygger köpcentrum. Sedan kom en ekonomisk nedgång i landet som gjorde att butikskedjan sköt upp sitt byggande på obestämd tid. Nu är fältet helt igenväxt av buskar och fullt av skräp och sopor. Detta är enligt aktivister i Khon Khen ett typiskt exempel. Miljoner fattiga har under de sista tio åren förlorat sin jord och tvingats in till städerna där de lever i fattigdom.

3.4.6. Observation av Sulak Sivaraksa

Andra veckan jag var i Thailand återvände Sulak dit från en föreläsningsturné i Australien. Den veckan hade han 5 föreläsningar i Bangkok på olika universitet. Han talade exempelvis på Thammasith University fredsdag (där även premiärministern talade). Sedan flög han upp till Khon Khaen och undervisade ett tjugotal amerikanska studenter under tre dagar. Där träffade han också de lokala grupperna och rådgjorde om planer för rättvisehandel med USA. Åter i Bangkok hade han möte med AOP, Assembly of the poor och hade föredrag på konstmuseet och på ytterligare två universitet. Därefter åkte han till nordvästra Thailand för ett fyra dagars långt retreat och årsmöte med SNF: s olika organisationer. Åter i Bangkok hade han flera möten. Samma dag jag flög till Sverige flög han till Europa för möten och föredrag i Finland och Holland. Han är 73 år gammal och höll ett otroligt högt tempo. Hans egentliga föredragsämne kunde vara Thailands historia eller någon avlidnen intellektuell. Men han kritiserade kungen och premiärministern och förde debatt om engagerad buddhism under alla de föredrag jag åhörde vare sig hans egentliga ämne handlade om detta eller inte.

4. Bearbetning av material

Jag kommer i detta kapitel först göra en strukturerad konklusion för att sammanfatta det väsentligaste i SNF: s gemensamma hållning, därefter reflektera över deras synsätt på och konkreta praktiserande av "mindfulness" och slutligen pröva min hypotes.

4.1. Introduktion till konklusion

Vid en första genomläsning kan det tyckas att deltagarna talar om vitt spridda idéer, erfarenheter och praktiska uttryck. Jag menar att det är en chimär och att de faktiskt talar från liknande grundläggande principer och en gemensam grundförståelse. Men att de talar utifrån olika aspekter och perspektiv. Sivaraksa och i viss mån Pracha och Jessica talar utifrån en intellektuell översikt av deras buddhistiska tankestrukturer. Geranan och i viss mån även Pracha och Moo berättar om sina personliga, känslomässiga erfarenheter, när dessa strukturer manifesteras och bevisas i deras egna liv. Moo har störst fokus på hur dessa strukturer kan praktiseras inom deras egen organisations strukturer medan Sivaraksas fokus är på internationella strukturer och en global förändring. Addisath berättar om djupa erfarenheter, på ett mer mystiskt plan, när religiös transformation förändrar hans liv. Liknande erfarenheter berör även Sivaraksa ett fåtal gånger på ett mer filosofiskt, existentiellt plan. Jag kommer längre fram i analysen ge nya exempel där även Sivaraksa berättar personligt om sina egna

erfarenheter så denna indelning är endast typiskt för mitt redovisade material där jag, i detta skede, önskar visa olika sidor av denna komplexa organisation. Jag menar att en av SNF: s stora tillgångar som organisation är just denna mångfald; från högt flygande tankestrukturer till att dessa manifesteras i egna erfarenheter, i organisationen och i deras mer politiskt betonade kurser och aktioner. Därför kommer jag tydliggöra den gemensamma linje jag menar att de har, genom att ta ut ett antal, som jag menar framträdande punkter som SNF företräder och låta påvisa dessa punkters intellektuella, erfarenhetsmässiga, praktiska och existentiella dimensioner. Jag kommer i denna konklusion utgå från min utgångspunkt:

SNF: s reducerande av våld, konflikter och lidande kan förstås utifrån deras synsätt på

a) inre transformation - yttre handling och

b) relationen mellan människa –natur –samhälle

samt deras konkreta praktiserande av dessa synsätt.

4.2. Inre transformation i relation till yttre handling

4.2.1. Religion som transformation.

Lära: Både i skrifter och i intervjuer betonar de som medverkar religionens transformerande, förvandlande, karaktär. Religionens roll är främst ett sätt att ändra på beteenden: en väg, en hjälp, för mänskligheten att befrias från en destruktiv själviskhet.¹²⁷ Buddhismens erbjudande av systematisk inre strukturell förändring är därför oerhört viktig. Tonvikten läggs inte vid hur man förstår en religion. Det viktiga är att den förståelsen verkligen hjälper en att "*bli mindre girig, mindre full av hat och mindre full av villfarelser, illusioner*".¹²⁸ Ändå får jag intrycket av att deras tankestrukturer på många sätt är samstämmiga.

Erfarenhet: De beskriver ofta religionen utifrån sina egna erfarenheter. Det är sällan de hänvisar till auktoriteter som heliga skrifter, Buddha eller sina egna lärare. Religiös transformation är inte någon abstrakt filosofi utan ett konkret arbete som de medvetandegör i relationen med andra människor och som de ser som en del av sitt arbete som aktivister, som Moo uttrycker det: *If you are looking forward to peace and justice you have to make your own life as an example.*¹²⁹ Metoder de använder för transformation är meditation och chanting. De betonar uppövandet av "mindfulness" som en frukt av dessa metoder. Men även att det är viktigt att koncentrera sig på att utöva "mindfulness" i det dagliga arbetet.¹³⁰ En erfarenhet de betonar är att meditation ger vardagen lycka utan att de behöver materiella saker eller yttre upplevelser och hjälper de att bli visare och klokare som personer.¹³¹

¹²⁷ Se denna uppsats, exempelvis s., 18.

¹²⁸ Ibid., s.18,19.

¹²⁹ Ibid., s.31.

¹³⁰ Ibid., s.30,31,35.

¹³¹ Ibid., s.30, 31, 35.

Existentiellt: Addisath, sticker ut något eftersom han inte verkar se någon skillnad alls mellan det religiösa och det vardagliga livet. Hans liv bygger, enligt honom själv, på att vara i ett meditativt tillstånd där han är i ständig kontakt med sitt inre.¹³²

Organisatoriskt: SNF företräder en engagerad buddism vilket betyder att de poängterar det sociala och ekologiska engagemanget. För de är religion starkt förenad med kampen för en bättre och rättvisare värld.¹³³ Men alla deltagarna betonar att social transformation ska kombineras med inre spirituellt transformation.¹³⁴ Jessica har rest ända från Australien för att hon i denna organisation funnit en kombination av andlig praxis och socialt, ekologiskt engagemang.¹³⁵ Pracha menar att den inre transformationen behövs i deras aktivistiska kurser eftersom det är viktigt att vara lycklig när man aktivt försöker förändra samhället.¹³⁶ De förespråkar ”buddism med litet b”, vilket betyder att de har ett underifrånperspektiv och utgår från småskalighet; ”small is beautiful” och ”less is better”.¹³⁷

4.2.2. Personlig transformation leder till social transformation

Lära: Engagerad buddism, är inte, menar de, något nytt påfund. Insikten att en radikal förändring av ett samhälle kräver en inre personlig och andlig förändring har, enligt Sivaraksa accepterats av buddismen i över 2500 år.¹³⁸ Hur, menar de, sker då detta? Personlig transformation reducerar vårt eget lidande. Den närvaro, klarhet och uppmärksamhet vi då erfar väcker oss till det närvarande ögonblicket.¹³⁹ Denna närvaro i nuet, får oss i sin tur att upptäcka andras lidande och det strukturella våld som finns i den sociala kontexten. Vi kan då, genom att ha medvetandegjort våra egna brister samtidigt som vi odlat generositet, medlidande och kärlek, på ett klokt sätt respondera på detta med verkningsfulla medel.¹⁴⁰ ”Mindfulness” innebär att vara fullt medveten om vad som sker utan att klamra sig fast vid situationen, en sinnesro som tillåter visdom att utvecklas.¹⁴¹

Erfarenhet: Flera av deltagarna berättar hur deras egen transformation reducerat våld, konflikter och lidande i relationer med andra.¹⁴² Uppövandet av ”mindfulness” gör de lyckligare, lugnare och hjälper de att ha bättre kontroll över sina känslor, även i våldsamma situationer. De har lättare att hantera andra människors brister och de kan även ”sända mindfulness” till ovänner eller till fastlåsta situationer och positioner och menar att detta hjälper situationen att förändras till det bättre. De väljer även rätt tid och plats för

¹³² Ibid., s. 37,38.

¹³³ Ibid., s.19.

¹³⁴ Ibid., s.35.

¹³⁵ Ibid., s.39.

¹³⁶ Ibid., s.29,30.

¹³⁷ Ibid., s. 18.

¹³⁸ Ibid., s. 19.

¹³⁹ <http://www.sulak-sivaraksa.org/about2php>.

¹⁴⁰ Ibid., s. 18.

¹⁴¹ Ibid., s.18.

¹⁴² Ibid., s.25, 30,31.

diskussioner.¹⁴³ De berättar hur deras arbetssituation förbättrats genom att de uppövar ”mindfulness” även då arbetet är hårt eller tråkigt och att de kan arbeta och vila på samma gång.¹⁴⁴

Existentiellt: Addisaths menar att hans egen inre transformation lett till social aktivism. Genom inre transformation blev han först intresserad av existentiella frågor.¹⁴⁵ Ur det djupa ifrågasättandet av livets mening växte ett intresse för sociala frågor, hur han kan hjälpa fattiga människor.¹⁴⁶

Organisatoriskt:

Moo menar att SNF: s holistiska utbildningsformer, transformerar individen och därmed förändrar samhället.¹⁴⁷ Holism innebär, enligt honom, ett subjektivt kunskapstänkande där studentens behov ställs i fokus.¹⁴⁸ Den personliga transformationen betonas genom att personalen (även köks och trädgårdspersonal) erbjuds meditationskurser på betald arbetstid. Vidareutveckling utomlands och andra kurser i självutveckling prioriteras också. SNF strävar efter en organisation där personalens välbefinnande är viktigt. De utvärderar årligen gemensamt var och ens personliga utveckling. Wongsanith ashram är även en växtplats för unga människor som undersöker vad de vill göra med sina liv.¹⁴⁹

4.2.3. Social transformation fungerar inte utan personlig transformation

Lära: De menar radikalt: Yttre strukturer som inte är sammankopplade med inre utveckling medför inte något reducerat lidande. De anser att alla strukturer kan manipuleras av själviska intressen. Om vi inte blir mindre själviska kommer vi därför att bära med oss denna själviskhet in i de nya strukturer vi försöker bygga för att förändra vårt samhälle.¹⁵⁰ De menar att vi behöver strukturer men att vi redan har tillräckligt med program, partier och strategier i världen för ett upphörande av lidande och orättvisor. Detta misslyckas dock för att vi tror för mycket på politiska aktioner och genom att den sociala aktivismen endast fokuserar på det yttre.¹⁵¹ De anser att vi måste inse sambanden mellan oss själva och större strukturer. Transformerar individen så transformerar samhället. Vi måste inse att vi, genom detta, kan göra en skillnad. Då är vi, anser de, på väg mot en ”engagerad buddism”.¹⁵²

Personligt: När de arbetade aktivistiskt utan den religiösa transformationen, upplevde flera av deltagarna att de la ner mer tid på interna konflikter än på sociala frågor. De förlorade sin

¹⁴³ Ibid., s.25,30,31.

¹⁴⁴ Ibid., s.,31,33,34.

¹⁴⁵ Ibid., s.37.

¹⁴⁶ Ibid., s.37.

¹⁴⁷ Ibid., s.31,32.

¹⁴⁸ Ibid., s.32.

¹⁴⁹ Ibid., s. 31.

¹⁵⁰ Ibid., s. 19.

¹⁵¹ Ibid., s.18,19.

¹⁵² Trans Thai Buddhism & Envisioning Resistance, s.60.

energi och såg inte någon ände på de svårigheter de skulle bekämpa.¹⁵³ Meditation och chanting används som redskap i det nuvarande aktivistarbetet för att inte må dåligt av alla de berättelser om lidande och våld som kursdeltagarna berättar om, ett sätt att kunna släppa och gå vidare och att på nytt kunna vara en tillgång och orka lyssna och beröras av andras erfarenheter.¹⁵⁴ Flera av deltagarna menar också att deras sociala arbete transformerar deras person och allmänt fostrar en icke- självisk anda. Detta talar alltså för att yttre sociala aktioner även kan transformera individen.¹⁵⁵

Existentiellt: De talar om att finna den gyllene medelvägen som buddhismen förespråkar. Genom att erhålla den klarhet, närvaro och uppmärksamhet som ”mindfulness” erbjuder menar de att dekan undvika att fastna i ytterligheter: *To be open and closed at the right time*.¹⁵⁶ Då kan de undvika arrogans men även undvika att andra förtrycker dem och arbeta effektivt utan att bli slutkörda.¹⁵⁷

Organisatoriskt: I SNF: s kurser ingår personlig transformation, en ökad social medvetenhet samt sociala aktioner. I arbetet med marginaliserade grupper där de medvetandegör globaliserings- problematik, mänskliga rättigheter etc. innehåller alltid en kursdel, personlig inre transformation. SNF organiserar även kurser i religiös transformation för sekulära aktivistgrupper.¹⁵⁸

4.3. Relationen mellan människa - natur- samhälle

4.3.1. Från ”jag konsumerar” till ”jag andas”.

Lära: SNF menar att vi kan ändra våra destruktiva handlingsmönster genom att förändra vår världsuppfattning.¹⁵⁹ Alla deltagarna kritiserar det västerländska tänkandet.¹⁶⁰ Sivaraksa menar att det förut byggde på: ”Jag tänker därför existerar jag”, och numera styrs av ”Jag konsumerar därför finns jag”. Detta skapar en monokultur, menar dom, som är förödande för jordens fattiga och för miljön. Han menar också att de som blivit rikare ändå inte har blivit lyckligare.¹⁶¹ Hela det utvecklingstänkande som bygger på ”mer” och ”större” tar de starkt avstånd ifrån. Buddhas lära pekar konstant på att reducera sina behov och därmed ha tid och energi till att odla fred inom sig och därmed i världen.¹⁶² De är kritiska till västs utvecklingsiver.¹⁶³ Sivaraksa förordar en kvalitativ utvecklingsgrund där basen för

¹⁵³ Se denna uppsats exempelvis s. 30, 32.

¹⁵⁴ Ibid., s.29,31,33.

¹⁵⁵ Ibid., s. 29,31,35,38.

¹⁵⁶ Ibid., s. 28.

¹⁵⁷ Ibid.,s.28,32,34.

¹⁵⁸ Ibid., s. 25,26.

¹⁵⁹ Ibid., s.18.

¹⁶⁰ Ibid., s.28,30,36,38.

¹⁶¹ Ibid., s.21.

¹⁶² Ibid., s.20.

¹⁶³ Ibid., s.20.

utvecklingen måste vara att söka efter människans essens: ”*What is man, and what should man be*” ?¹⁶⁴

Personligt: Geranan förändrade sin världsbild: ”*Earn a lot of money and get happy*”, när hon upplevde att hon tjänade massa pengar utan att vara lycklig. Nu blir hon lycklig av att arbeta med sin personliga transformation, att utvecklas och lära sig nya saker.¹⁶⁵

Addisaths beskriver hur han tidigare var en student som bara ville vara duktig och klara proven men nu, genom ashramet, blivit medveten om exploateringen av fattiga.¹⁶⁶ Jessica har erfarenhet av att även meditationstekniker används för att gynna kommersialism och materialism.¹⁶⁷ Hon menar att religiös transformation måste hänga ihop med socialt och ekologiskt ansvar och att det måste till en värdeförändring, hjulen kan inte snurra fortare och fortare för att få ekonomin att rulla. Det håller inte jordens resurser för.¹⁶⁸

Existentiellt: Sivaraksa menar att vår djupaste identitet är ”*Jag andas därför existerar jag*”.¹⁶⁹ Tvivlar vi på detta kan vi, säger han, försöka sluta andas i fem minuter. Genom att andas djupt och fridfullt kan vi uppleva ”mindfulness” och därigenom öppna oss för livets mysterium som inom Buddhismen är att vandra fridfullt på jorden.¹⁷⁰ Erfarenheten av ”jag andas, därför existerar jag” berättar även Addisath om från sin upplevelse i Himalaya: *The voice inside changed I realised my life is only this () body and breath, out and in.*¹⁷¹

Organisatoriskt: SNF försöker aktivt skapa motståndskraft bland invånarna i de omkringliggande länderna att inte följa Thailands ekonomiska linje som ”följer USA i hälarerna”.¹⁷² Denna politik har, menar dom, skapat stort lidande bland Thailands fattigaste som tvingats in till städerna eftersom den jord de använt för att odla köpts upp av företag.¹⁷³ SNF försöker med egna valutor, egna banklån till fattiga etc. skapa motståndskraft mot ett alltmer marknadsanpassat Thailand.¹⁷⁴ De har kurser med munkar från Theravadabuddismen, som traditionellt inte arbetar med engagerad buddism, om globaliseringsprocessens negativa konsekvenser eftersom bönder och fattiga söker upp dessa munkar för att få råd och hjälp.¹⁷⁵

¹⁶⁴ Ibid., s.22.

¹⁶⁵ Ibid., s.34.

¹⁶⁶ Ibid., s.37.

¹⁶⁷ Ibid., s.39.

¹⁶⁸ Ibid., s.39.

¹⁶⁹ Ibid., s.22.

¹⁷⁰ Ibid., s.23.

¹⁷¹ Ibid., s.37.

¹⁷² Ibid., s.38.

¹⁷³ Ibid., s.42.

¹⁷⁴ Ibid., s.41.

¹⁷⁵ Ibid., s.38.

4.3.2. Alla har en Buddhanatur.

Lära: Om man inte ser sambandet med inre transformation är det, menar dom, lätt att enbart lägga det onda utanför sig själv.¹⁷⁶ Om en alltid har rätt och är god leder detta till ett synsätt där den andre alltid har fel eller är ond. Sivaraksa menar att: *Endast när denna mur mellan oss, denna dikotomi, är riven kan vi börja se de verkliga konsekvenserna av våra handlingar.*¹⁷⁷ Denna dualism får oss alltså att leva i en illusion. Där vi, exempelvis, inte tar ansvar för det strukturella våld som vår egen samhällsstruktur bygger på. De menar att försoning måste börja med att vi inser att alla människor har en Buddha- natur. Vi måste inse vår gemensamma mänsklighet och att vi delar lidandet. Vi kan inte fastna i idén att vi är överlägsna och har ett ansvar att lära eller att förlåta ”dom andra”.¹⁷⁸

Personligt: Flera av deltagarna betonar inre dialog och dialog med goda vänner som i sin omtänksamhet kritiserar oss när vi gör fel saker.¹⁷⁹ Geranan har en överenskommelse med sina arbetskamrater att vare sig hon har rätt eller fel i sak så ska hon försöka förstå den andre, med kärlek och omtanke.¹⁸⁰ Både Addisath och Geranan menar att relationerna är viktiga och annorlunda på ashramet än i det thailändska samhället i övrigt: *Normal the boss is boss, you can not talk deep with boss. Mo is my boss. I can say openly to Moo what I feel Moo is more like my friend. From here we can learn each other to develop.*¹⁸¹

Existentiellt: De betonar ödmjukhet, men detta är inte endast motsatsen till att vara fåfång eller arrogant. All vilja att ”bli någon” föder konflikter och förvirring. Själva processen att ”bli någon” måste upphöra för att verklig frid ska uppstå.¹⁸² Addisaths upplevelse på Himalaya kan tolkas som att den inre rösten förändrades från att vilja bli någon, äga saker, till att avsäga sig detta och endast vara liv och andning.¹⁸³ Detta betyder dock inte att sluta utvecklas, förändras, utan snarare att sluta göra det utifrån själviska perspektiv. Sivaraksa pekar mot att utveckling är inplanterad i själva skapelsen; *If we do not exploit the earth, nature will care for itself, and contribute to the human effort of growing physically, mentally and spiritually.*¹⁸⁴

Organisatoriskt: De poängterar att fattiga första hand inte ska ha hjälp. SNF menar att vi först ska lyssna för att se vad de själva anser att de behöver.¹⁸⁵ De arbetar i sina kurser utifrån utgångspunkten att fattiga människor är en resurs som andra människor kan lära sig av.¹⁸⁶

¹⁷⁶ Ibid., s.18.

¹⁷⁷ Ibid., s.18.

¹⁷⁸ Ibid., s.22.

¹⁷⁹ Ibid., s.23.

¹⁸⁰ Ibid., s.34.

¹⁸¹ Ibid., s.38.

¹⁸² Ibid., s.21.

¹⁸³ Ibid., s.37.

¹⁸⁴ Ibid., s.23.

¹⁸⁵ Intervju med Sulak Sivaraksa, 25 april, 2005 av en holländsk student i religionsfilosofi, Anne Wieke Vroom. Se separat bilaga.

¹⁸⁶ Föreläsning på konstmuseum i Bangkok, 29 augusti, 2005.

Sulak har utmanat Världsbanken att ingå i en dialog och lära sig från de fattiga människor de säger sig vilja kämpa för, genom att sova fyra nätter per år med de allra fattigaste. Vissa medlemmar har gjort detta.¹⁸⁷ Sulak poängterar att kritisk dialog är ett sätt att ta en annan människa på allvar. Själv kritiserar han ständigt kungen och premiärministern under sina föreläsningar i Thailand.¹⁸⁸ Och han har inte undvikit kritisk dialog även när han hotats till livet, fängslats eller tvingats att leva i asyl.¹⁸⁹ AOP kritiserar företag och regeringars utnyttjande av fattiga men de har enligt Sivaraksa, fått sin röst hörd och kunnat agera verkningsfullt på grund av att de ingått i dialog istället för att fastna i personangrepp på företagsledare. Deras kritik har medvetandegjort strukturellt våld i internationella strukturer.¹⁹⁰

4.3.3. Interrelation och icke-våld

Lära: Att miljörelser ofta har skiljts från rörelser för social rättvisa visar, enligt SNF, på en omedvetenhet, en splittring i vår förståelse av människans relation till naturen. Genom att se djupt in i oss själva kan vi återknyta vår relation med naturen och genom att titta djupt in i naturen kan vi få hjälp att förstå oss själva.¹⁹¹ Utifrån insikten att vi alla är djupt interrelaterade, startar, menar dom, rekonstruktionen av ett rättvist, ekologiskt och spirituellt samhälle.¹⁹² Samtidigt betyder interrelation inte att alla ska bli likadana, SNF uppmuntrar människor att bevara sin kulturella mångfald och sin traditionella visdom.¹⁹³ Sivaraksa menar radikalt att interrelation innebär att alla andras lidande är vårt lidande. Denna förståelse medför för honom ett totalt pacifistiskt ställningstagande. Sivaraksa avvisar Just-War strategin. Allt dödande är av ondo.¹⁹⁴ SNF förespråkar icke-vålds aktioner. Men icke-våld är inte passivt. Det är att agera med verkningsfulla medel:¹⁹⁵ Fred är en aktiv process för att finna en gemensam grund utifrån filosofin att inte skada andra och att dela jordens resurser.¹⁹⁶

Personligt: Pracha och de andra på ashramet undersöker hur de kan leva enkelt, i samklang med naturen, Prachas erfarenhet är att det är svårt och att det tar tid att vänja sig.¹⁹⁷ Hans förebilder är de skogsmunkar som levde enkelt men som enligt honom kultiverade en mentalt, andligt högtstående civilisation.¹⁹⁸

¹⁸⁷ Se denna uppsats s.26.

¹⁸⁸ Föreläsningar på Khon Khaen University, Thammasith University 25 augusti, Konstmuseum, Bangkok, 29 augusti, 2005.

¹⁸⁹ Se denna uppsats., s.15,16.

¹⁹⁰ Ibid., s.26.

¹⁹¹ Ibid., s.24.

¹⁹² Ibid., s.24.

¹⁹³ Ibid., s.24.

¹⁹⁴ Ibid., s.24.

¹⁹⁵ Ibid., s.24.

¹⁹⁶ Ibid., s.24.

¹⁹⁷ Ibid., s.29,30.

¹⁹⁸ Ibid., s.30

Existentiellt: Addisath menar att vi alla är djupt interrelaterade. Han upplevde även att träden och naturen ändrades med honom under de två upplevelser av förändring som han hade på bergen.¹⁹⁹

Organisatoriskt: SNF är emot västs och modernitetens idé att härska över naturen.

Wongsanith Ashram är ett exempel på ett alternativt levnadssätt där människan ser sig själv mer interrelaterade till allt annat levande. De har många miljövänliga lösningar i mathållning, byggstil, arbetssätt. De använder även teknik, men i måttliga mängder. Ett antal människor som har drogproblem eller på annat sätt inte passat in i det thailändska samhället bo på ashramet utan att de arbetar där.²⁰⁰ De strävar också efter att reducera löneskillnader. De förespråkar i sina kurser och böcker sociala icke-våldsaktioner och fredlig samexistens.²⁰¹

4.4. Reflektion och observationer av ”Mindfulness”

4.4.1. ”Mindfulness” är grundbulten

Religiös transformation som leder till ”mindfulness” är, enligt min förståelse, grundbulten för hela deras verksamhet och något som de intervjuade hela tiden återvänder till. Man kan ifrågasätta om ”mindfulness” som endast är en aspekt, av en del, av den åttafaldiga vägen, verkligen kan vara grundbulten i deras sätt att reducera våld, konflikter och lidande. Jag menar dock att de utgår från ett pedagogiskt tankesätt. Att de ser ”Mindfulness” som en effektiv ingång, ett effektivt sätt, i dagens värld, i de tankestrukturer som människor lever utifrån, för att få människor att börja förändras utifrån den buddistiska lärans principer. ”Mindfulness” leder till lycka och visdom samt till medvetenheten om allas lidande och allts interrelation. Själva skapelseprocessen verkar, enligt SNF, innehålla ett frö, en möjlighet för detta. Om vi inte hindrar det, menar dom, så växer, mognar, verkar, livet i sig för en utveckling mot en större klarhet, närvaro, uppmärksamhet där omsorg, lycka och visdom groor.²⁰² Denna ”mindfulness” är, enligt SNF, inte en gåva utanför människans kontroll. Genom chanting och meditation uppövas detta tillstånd. Men det verkar även vara möjligt att med viljans hjälp sända närvaro, klarhet, uppmärksamhet på en situation.²⁰³ De förespråkar, menar jag, i ord och handling, en tro på att mänskligheten själv genom vilja, träning och disciplin kan fostra en kvalitet som finns i själva skapelsen mitt och därigenom reducera våld, konflikter och lidande. Jag ska här nedan framlägga ett antal punkter som jag menar utgår från erfarenhet av ”mindfulness” och de praktiska konsekvenser denna medvetenhet får i deras dagliga liv.

¹⁹⁹ Ibid., s.37,38.

²⁰⁰ Ibid., s. 41.

²⁰¹ Ibid., s.26.

²⁰² Ibid., s. 23.

²⁰³ Ibid., s.30.

4.4.2. Medvetandegöra sitt eget våld utifrån ”mindfulness”

Utgångspunkten för SNF är att genom ”mindfulness” medvetandegöra sitt eget våld och att inse att detta våld skapar lidande. När man möter en man som Sulak Sivaraksa, som Dalai Lama beskriver som en levande Boddhisathva är det lätt att förklara hans fantastiska insatser med; - han är född sån, - vissa personer har en sådan fantastisk karisma etc. Man förklarar hans godhet på ett sätt som gör att detsamma är omöjligt för merparten av mänskligheten. Inom SNF finns ingen idé att Sivaraksa eller Pracha skulle vara ofelbara, även om dessa är lärare. Det som är framträdande både för Sivaraksa och även för de andra människor som jag intervjuat inom SNF är att dom är väldigt medvetna om sina egna våldsamma sidor och sina brister. De beskriver också öppet sitt arbete med att förändra dessa dåliga sidor. Sivaraksa berättar under en kort intervju att han alltid haft ett stort ego, en otålig karaktär och att han ofta har nedvärderat andra människors kapacitet. Han har liksom övriga deltagare medvetandegjort sina egna våldsamma sidor och medger att han fortfarande kämpar med sin förståelse av hur djupt relaterade vi alla är för att kunna släppa på sina enorma krav och på sin otålighet. Han har insett att han inte kan göra allt själv utan att han behöver andra. Och att allt inte kan hända direkt.²⁰⁴ Att ledarna inom organisationen är så öppna med sina egna brister anser jag leder till att alla kan erkänna sin felbarhet, sina egna tillkortakommanden eftersom detta är, som Geranan uttrycker det; mänskligt.²⁰⁵ Buddhismens utgångspunkt bejakar detta. Alla bär vi hat, girighet, själviskhet inom oss. Alla delar vi lidandet.²⁰⁶ Detta innebär inte att de försvarar sig, eller vill undkomma att förändras för att dessa brister skulle vara oföränderliga karaktärsdrag som gör de unika. Det lidande, det våld, och de konflikter de upplevt skapar inte deras djupaste identitet.

4.4.3. Identitet utifrån ”mindfulness”

Vad är då deras djupaste identitet? Varken Sivaraksa eller Pracha är intresserad av filosofiska spekulationer som inte kan omsättas i praxis. När jag eller andra, i intervjuer jag läst, frågat om detta så fnyser de och säger sig inte intresserade att diskutera hypoteser.²⁰⁷ Sivaraksa talar dock i sina böcker om ett förljuget själv och ett äkta själv. Samtidigt talar buddhismen om ett ickesjälv.²⁰⁸ Detta har förvirrat mig. Jag fick i höstas möjlighet att fråga Tibets premiärminister om saken och han svarade: ”True self is no-self”. Jag ska inte gå in på buddismens förståelse av dessa termer, eftersom det i sig är en doktorsavhandling, utan mer försöka omfatta hur SNF: s förståelse av identitet påverkar deras aktivistiska arbete. Addisath beskriver erfarenheter av att bli ett med allt. Att vilja ”bli någon” är en illusion för det bygger på idén om ett separat själv. Människan är, liksom djur och natur djupast sett ”andning”. Inre och yttre existerar egentligen inte eftersom allt djupast sett är ett.²⁰⁹ Som jag förstår det så bygger förståelsen av identiteten, för alla deltagarna, även om de uttrycker det olika, på

²⁰⁴ Intervju med Sulak Sivaraksa, Bangkok, augusti, 2005, se separat dokument.

²⁰⁵ Se denna uppsats s.35.

²⁰⁶ Ibid., s.12.

²⁰⁷ Intervju Sivaraksa., se separat dokument.

²⁰⁸ A Buddhist vision for renewing society, s.62.

²⁰⁹ Se denna uppsats, s.37.

erfarenhet om djup interrelation och ett icke-statiskt, icke-separat själv. Att vi är djupt beroende av varandra och av naturen eftersom vi "är natur" och inte kan överleva utan att hela ekosystemet fungerar. Men att vi också är djupt interrelaterade vilket medför att allt agerande bygger på ett djupt personligt ansvarstagande för allas lidande. Deras sätt att reducera våld, konflikter och lidande är huvudsakligen, menar jag, genom att själva ta på sig ansvaret för detta våld. Och säga; jag är delaktig i det våld, de konflikter och det lidande som finns. Vare sig jag har rätt eller fel i sak, vare sig jag varit med att skapa situationen eller inte så är jag medagerande i att förändra situationen till det bättre eller till det sämre. De går så långt så de menar att alla andra människors lidande, naturens lidande, djurens lidande är deras lidande. De bär ansvaret för världen på sina egna axlar genom den interrelaterade identitet som de menar att "mindfulness"- insikten leder till.

SNF betonar allts interrelation och en holistisk världsbild. Jag menar att dom i praktiken, arbetar utifrån både delaktighet och avstånd, en slags "relationell holism". Delaktigheten skapar insikten att välbefinnande inte kan ske på bekostnad av andra, vare sig natur eller andra människor. Det är en illusion. Avståndet behövs eftersom de i detta ser hur de påverkar helheten och hur de genom en annan attityd kan påverka annorlunda, en klarhet för att medvetandegöra och förändra eftersom en stor del av deras inre transformation bygger på att transformera sitt eget våld. För att den transformerande processen ska vara meningsfull så måste den enskilde personen också se sin egen avgränsade roll i ett sammanhang och vilka beteende denna person måste förändra för att transformera relationerna i det yttre. Dimensionen av karma, som du sår får du skörda, nämner de inte, men jag menar att i mellanrummet mellan avstånd och delaktighet går det att ana denna livssyn.

4.4.4. "Mindfulness" innehåller både "interrelation" och "inre - yttre transformation". SNF betonar att "Interrelation" och "Inre transformation – Yttre aktion" är djupt beroende av varandra. Jessica ger exempel på att "inre – yttre transformation" utan medvetenheten om allts interrelation skapar meditationskurser som endast går ut på att öka kapitalism och materialism.²¹⁰ Sivaraksa varnar för att man kan meditera och uppnå en viss inre frid men ändå inte protesterar mot att den arbetsplats man arbetar på i sig skapar våldsamma strukturer för en tredje part.²¹¹ Interrelationen behöver alltså medvetandegöras annars kan "inre - yttre transformation" snarare öka våldsamma strukturer genom än mer effektiva system, som marknadsför nya, på ekosystemet, tärande produkter, eller som skapar effektiva men omänskliga arbetssituationer. Även medvetenheten om "interrelation" utan "inre – yttre transformation" har enligt Parichat, en universitetsprofessor på Thammasith University, negativa konsekvenser. Hon menar att för många thailändare är interrelationen självklar. De ser detta som en del i ett karmatänkande ur ett reinkarnationsperspektiv. Men eftersom de inte medvetandegör inre transformation och den förändringspotential detta innebär i det yttre så kan interrelationen istället bli en passiviserande kunskap som gör att de avvisar all utveckling

²¹⁰ Se denna uppsats, s.39,40.

²¹¹ Se denna uppsats, s.23

både i sitt eget liv och i samhället. Detta kan göra att människor fortsätter vara förtryckta, utsätts för våld, lidande, konflikter, inte inser att nuet kan förändra situationen utan endast väntar på en ny återfödelse. Är de bara lydiga och ödmjuka i detta livet får de det bättre i nästa liv.²¹²

I SNF: s lära betonas den inre transformationens påverkan på yttre aktioner men inte motsatsen. Men erfarenheten av att yttre aktioner även kan skapa ”mindfulness” som transformerar individen vittnar både Sivaraksa, Moo och Jessica om. Sivaraksas egen förändring kom inte främst genom att meditera utan genom att han mötte demokratiska system och fattiga människor och därmed reviderade sina fördomar och insåg allts interrelation och allas lidande.²¹³ Organisatoriskt har han uppmanat världsbanken att göra just detta för att förändra sitt arbetssätt.

4.4.5. Våldet från den Andre utifrån ”mindfulness” perspektiv.

SNF och Sivaraksa förespråkar att bemöta våld med icke-våld och dialog. Men detta betyder ett aktivt icke-våld; de utbildar människor och skapar sammanslutningar för sociala aktioner och protester och för en skarp kritisk dialog. Sulak föreläser runt om i världen och i Thailand för att medvetandegöra att strukturellt våld förekommer och vilka konflikter och vilket lidande detta våld skapar. Han menar att fattigdomen är strukturellt våld och vill få människor att förstå att konflikter i världen springer ur sociala orättvisor och fattigdom.

Jag saknar dock ett ”mindfulness”- perspektiv i vissa delar av SNF: s hanterande av ”väst” och även av maktpersoner i Asien. Här betonas inte interrelationen, holismen, den egna delaktigheten utan här förespråkas en svartvit dualism, ett förenklat ”vi mot dom tänkande”. Begreppet väst används synonymt, menar jag, med det onda, det som förstör jorden och skapar fattigdom och lidande. Sivaraksa kritiserar ständigt väst, dess kommersialism och kapitalism och den ekonomiska globaliseringen. Han uttalar, menar jag, en ensidigt negativ bild av västvärlden och betonar de våldsamma strukturer västs välstånd bygger på. Han avfärdar att det finns något positivt i global utveckling utan förespråkar en tillbakagång till ett mer traditionellt, småskaligt samhällssystem.²¹⁴ Även de andra deltagarna uttrycker en ensidigt negativ förståelse av väst och trots att de, enligt Moo, inspirerats av Sverige i sitt utjämnande lönesystem, och har flera föreläsare från västvärlden som förespråkar alternativ utveckling så gör inte detta deras bild av väst mer komplex.²¹⁵

Västs kapitalistiska synsätt påverkar, menar de, även Asien i negativ riktning. För att ändra Asiens utveckling kritiserar de ledande politiker och affärsmän. Sivaraksa höll exempelvis ett tal på en diplomat - middag i Japan. Efter middagen reste han sig upp, tackade för middagen

²¹² Intervju med Parichat, professor på Thammasith University, Bangkok, augusti, 2005, se separat dokument.

²¹³ Intervju med Sulak Sivaraksa, se separat dokument.

²¹⁴ Föreläsningar Khon Khan University 22,23 augusti, 2005.

²¹⁵ Se i denna uppsats, exempelvis s.30,33.

och för att de vågade ha med honom, sen kallade han Japan för ett ekonomiskt djur och var enormt provokativ och kritisk till deras ekonomiska synsätt.²¹⁶ Sivaraksa har många gånger ansetts vara ett hot mot Thailands regimer för att han uppmuntrar studenter på Thailands universitet till kritiskt tänkande.²¹⁷ Under alla föreläsningar jag hörde kritiserade han premiärministern och kungen hårt, utan nyanser.

Trots denna dualistiska syn på väst och maktpersoner i Asien så syns även i dessa fall, i deras organisation, en medvetenhet om allts interrelation. Även om de är kritiska till väst så ordnar de kurser i att ge västerlänningar nya erfarenheter. De inbjuds att delta i ekoturism för att ingå dialog med ursprungsbefolkningar och därmed medvetandegöras om de våldsamma strukturer som deras egna länder deltar i och inspireras till en mer genuin livsstil.²¹⁸ Sivaraksa har själv vuxit upp i en familj som inte alls delade de värderingar han nu förespråkar. Han vet vad förändring i synsätt vill säga. I själv- biografiska böcker beskriver han hur hans och hans släkts välstånd bygger på utnyttjandet av billig arbetskraft. De stödde militärregimen och var för ett status quo där fattiga förblev fattiga och rika förblev rika.²¹⁹ Jag menar att han genom denna öppenhet om sitt förflutna vill inspirera människor att se att alla kan förändras och ändra åsikt och att våra personliga förändringar verkligen kan förändra världen.

Även i mer kritiska situationer har Sivaraksa manifesterat läran om icke-våld utifrån interrelation. När ett tjugotal ledare för jordbrukare och andra aktivister 1973-1975 lönmördades av okända gärningsmän så skrev han själv offentliga artiklar om ämnet, kritiserade regeringen och landet hårt, samtidigt som han manade till lugn och besinning.²²⁰ Under ryktena inför den kommande statskuppen 1976, när mordandet ökade, skapade han tillsammans med andra religiösa ledare ett gemensamt manifest för fredliga lösningar, däribland en punkt som direkt talar till soldaterna och försäkrar dem vänskap utifrån gemenskapen som mänsklighet. Även i ett tal till amerikaner som befann sig i Thailand under 11 september- attacken i New York, manade han till lugn och besinning, och till deras förmåga att se omständigheterna i ett större perspektiv.²²¹

SNF: s kurser med marginaliserade grupper försöker skapa motståndskraft mot det våld som de fattiga utsätts för. De övas i global medvetenhet, kritiskt tänkande, mänskliga rättigheter. Men den fattige förutsätts inte automatiskt vara god eller oskyldig. Dessa kurser innehåller personlig transformation där även dessa människor arbetar med sitt eget våld. De övar inre transformation och kreativt ledarskap. Ett exempel på detta är Assembly of the Poor. De har byggt upp en verksamhet som försöker ändra våldsamma globala och lokala strukturer. Istället

²¹⁶ A Buddhist vision for renewing Society, s.46

²¹⁷ Se denna uppsats s.15,16.

²¹⁸ Se i denna uppsats s.25.

²¹⁹ Sivaraksa, Sulak, *Loyalty Demands Dissent: Autobiography of an Engaged Buddhist*, Parallax Press, California, 1998 s.48

²²⁰ A Buddhist vision for renewing society, s.80ff.

²²¹ Föreläsning Khon Khaen University, augusti, 2005.

för att endast se sig själva som offer ser de sig, menar jag, som medskapare och medagerande både i våld och i försoning.²²²

Aktivisterna utsätts dagligen för berättelser om det våld som de fattiga utsatts för. Flera av deltagarna berättar om situationer där de blivit utmattade, tappat energin, förlorat hoppet genom att lyssna till alltför många våldsamma berättelser. Dessa symptom påminner om de utbrändhetssymptom som många i exempelvis Sverige lider av.²²³ Medlemmarna i SNF poängterar att den inre transformationen och kultivering av det egna sinnet genom ”mindfulness” medfört att de kunnat släppa och gå vidare, ett slags reningsbad så att de återfått energin och sin mentala balans. Även deltagarna från mer sekulära NGO: s berättar om det slitsamma arbetet och hur de, genom kurser i meditation och chanting, hoppas få nya sätt att balansera upp alla de yttre påfrestningar som deras aktivistiska arbete påbjuder.²²⁴

4.4.6. Föredömen och positiva exempel utifrån insikten ”mindfulness”.

SNF kritiserar inte endast andra utan strävar även efter att vara föredömen och inspirera. Wongsanith ashram är byggt för att vara ett sådant exempel. Jag anser att ashramet påvisar medvetenhet om allts interrelation genom att ha en organisation där gemensamma diskussioner och måltider främjar gemenskap och att allas röster blir hörda, ekologiskt tänkande manifesteras i arkitektur, mathållning, livsstil, den inre transformationens prioriterade roll visas genom stor tillgång till meditationslokaler och en strukturerad livsrytm. Det som dock imponerat mest på mig under de fyra veckor jag följt dessa människor är att de, genom sina egna liv, manifesterar den frid och närvaro som de menar att ”mindfulness” bjuder. När Sivaraksa i sina föreläsningar kritiserar makthavare är han provokativ och artig på samma gång. Han är vänligheten själv samtidigt som hans kritik är obönhörligt hård. Han framlägger sina åsikter med värme, skratt och allvar. Samtidigt som han utstrålar lätthet och är öppen för dialog. Detta är även utmärkande för de andra deltagarna. De genomför både den personliga och den sociala transformationen, med en förbluffande lätthet. Det finns mycket fniss och glädje både i bekännandet av sina egna brister och i deras aktivistiska arbete. De bär mitt i allt lidande och all kamp för mänskliga rättigheter på en lycka som imponerar och som enligt de själva kommer från uppövandet av ”mindfulness”. Även om de arbetar hårt på ashramet och även om Sivaraksa har ett otroligt hårt schema för att vara 73 år gammal upplever jag inte att de är stressade. De arbetar effektivt samtidigt som de tar sig tid att njuta av tillvaron. Kanske beror det på att de är klara i tanken och inte förvirras av övermod eller av alltför förskönande självbilder. Pracha uttrycker det: *”Vi skapar alltid lidande gentemot andra, vi måste exempelvis äta för att överleva, då dödar vi andra, men vi strävar efter att*

²²² se denna uppsats s.26.

²²³ Se ex. www.assida.se/nyheter/index.php?ID=148 där de beskriver ett svenskt forskningsanslag på 28 miljoner som bland annat ska undersöka hur ”mindfulness” kan hantera utbrändhet.

²²⁴ Se denna uppsats s.41.

leva så att vi skapar så lite lidande som möjligt".²²⁵ En enkel självbild och ett enkelt liv som verkar fostra inre frid.

4.5. Prövning av utgångspunkt och hypotes

4.5.1. Utgångspunkt

Jag har i sex punkter spaltat upp det grundläggande i hur SNF arbetar för att reducera våld, konflikter och lidande. Jag menar att dessa punkter fördjupar en relevant utgångspunkt. De tre första punkterna (4.2), beskriver, menar jag, deras synsätt och praktiska hanterande av "inre transformation i relation till yttre handling". 1) Den inre transformationen är en religiös, spirituellt transformation. 2) Den personliga transformationen leder till social transformation. 3) Den sociala transformationen är omöjlig utan inre transformation. De tre sista punkterna (4.3), beskriver deras synsätt och praktiska hanterande av "interrelationen mellan människa - natur och samhälle". 1) En ny identitet som bygger på "jag andas". 2) Ett förändrat synsätt av andra människor. 3) En ny förståelse av allts interrelation och därmed ett totalt avståndstagande från våld. Poängterandet av både "synsätt" och "praktiserade av dessa synsätt" i utgångspunkten, är relevant eftersom ett utmärkande drag för SNF, som organisation, är att de hela tiden rör sig mellan intellektuella, erfarenhetsmässiga, existentiella och organisatoriska nivåer.

Utifrån ett kritiskt förhållningssätt kan man ifrågasätta om inte deras synsätt på inre transformation och yttre handling skulle kunna ingå i deras synsätt på relationen mellan människa – natur och samhälle och därigenom skapa ett enklare sätt att filosofiskt beskriva deras tankegångar. Jag menar dock att de inte i första hand är ute efter att beskriva en filosofiskt tydlig tanke utan att deras approach i första hand är pedagogisk, de vill förändra människors sätt att tänka och agera, och att uppdelandet i dessa två punkter har fördelar pedagogiskt.

4.5.2. Hypotes

Min hypotes är att deras tillvägagångssätt för att reducera våld, konflikter och lidande ytterst grundar sig på erfarenheter av "mindfulness". I den klarhet som ett uppvaknande till nuet innebär föds insikten av relationen mellan inre transformation – yttre handling samt interrelationen mellan människa - natur och samhälle. Denna insikt motsvarar, menar jag, den buddistiska principen av "nonduality".

Jag menar att första delen av hypotesen i stort sett är riktig. Erfarenheterna av klarhet, lycka, närvaro och den medvetenhet om andras lidande som "mindfulness" ger - är grundbulten i hela deras reducerande av våld, konflikter och lidande. Jag ska nu kortfattat sammanfatta hur denna insikt påverkar deras förståelse:

²²⁵ Se intervju med Pracha i separat dokument.

Inre transformation – yttre handling

Denna insikt grundar sig i en förståelse och erfarenhet av att inre transformation och yttre handling är djupt oskiljaktiga. Den inre transformationen förutsätter den yttre transformationen och den yttre transformationen förutsätter den inre transformationen. Var och en av dessa komponenter kan göras distinkta men de kan inte åtskiljas. Den inre transformationens kvalité avspeglas i den yttre transformationens kvalité. Den yttre transformationens kvalité avspeglas i den inre transformationens kvalité. För en god inre och yttre utveckling krävs en växande insikt av den klarhet, uppmärksamhet, närvaro som begreppet ”mindfulness” talar om, ytterligheter undviks och öppnar för ”den gyllene medelvägen.”.

Interrelationen människa – natur och samhälle

Den insikt som ”mindfulness” ger medför också en förändrad syn på omvärlden och på den egna identiteten. Från en separerad, individualiserad förståelse där personen är separerad från andra människor, djur och natur till en insikt i att allt är djupt interrelaterat. Genom ökad insikt ökar delaktigheten. Insikten upplöser den separerade egna identiteten och gör att personen ifråga ser sig som mer och mer ”ett med allt”. Detta medför att allt våld som sker mot andra människor, natur, djur också sker mot personen själv; ”allts lidande är mitt lidande” vilket medför ett totalt avståndstagande från våld.

Jag menar även att den andra delen av hypotesen i huvudsak är riktig. Denna insikt utgår från den buddistiska principen: ”non-duality” Sulak och Pracha använder inte detta buddistiska begrepp för att undvika hypotetiska diskussioner.²²⁶ De är endast intresserade att tala utifrån ett pedagogiskt perspektiv som kan förändra människor. Men jag menar att detta begrepp ändå, i hög grad, märks i både deras tänkande och agerande. I fråga om den inre transformationen och den yttre aktionen så ser vi ovan att a (inre transformation) + b (yttre aktion) är oskiljaktiga, a speglar b och b speglar a. Här finns en ”nonduality”. I fråga om interrelationen mellan a) människa, b) natur och c) samhälle kan vi se att a+b +c är djupt beroende av varandra och förutsätter varandra. De påverkas av varandra och går egentligen inte att skilja åt. Detta speglar interrelation. Helheten är inte, djupast sett ”ett med allt” utan just ”non duality” eftersom det är en interrelation där personen ifråga också måste se hur just hans eller hennes personliga agerande påverkar helheten. Även de fyra punkterna lära, erfarenhet, existentiell, organisatoriskt pekar på denna ”nonduality” där praktik inte skiljs från tanke eller erfarenhet.²²⁷

²²⁶ Se intervjuer Pracha, Sula I separat dokument.

²²⁷ Kommentar av Aasulv Lande, forskarseminar, januari, 2005: Begreppet kan tolkas både kosmiskt, ex. ”non-duality” mellan fenomen som man och kvinna, ljus och mörker och kognitivt, subjekt - objekt. I detta sammanhang är det, menar jag inte nödvändigt att skilja mellan dessa två typer utan bägge delar är inkluderade i begreppet.

Men det är ett exempel där jag menar att deras hanterande för att reducera våld, konflikter och lidande inte går att tolka endast utifrån ”mindfulness” och ”non-duality”. I hanterandet av ”väst” menar jag att SNF också använder en annan väg för att reducera det våld, lidande och konflikter som de menar att västvärldens strukturer föder. När SNF kritiserar väst använder de en förenklad, dualistisk syn och väljer att endast fokusera på det dåliga som ”väst” tillför världen. Jag menar att detta inte kan bero på okunskap eftersom både Pracha och Sulak Sivaraksa i flera perioder bott i västvärlden och säkert har en mer nyanserad bild än de väljer att uttrycka.²²⁸ Väst betyder, menar jag, inte ett socialt geografiskt område, USA/Europa. Flera av föreläsarna i SEM:s kursutbud kommer från väst men dessa propagerar för en annan utveckling än det ”väst” som SNF kritiserar. ”Väst” är alltså en aspekt av väst. Men frågan är varför de väljer att inte beskriva det som en aspekt? Samma förenkling gäller när SNF kritiserar makthavare både i Asien och i resten av världen. Vittnar dessa förenklade perspektiv om svårigheten att genomskåda maktfördelningens interrelation? Eller är det en medveten strategi som de menar är nödvändig: Behövs avståndet, ett förenklat vi och dom – tänkande ur ett underifrånperspektiv, när maktbalansen saknas, för att tydliggöra maktmissbruk? Vissa delar av den engagerade buddismen förespråkar pedagogiska metoder för att tydliggöra det som står emot buddismen, även om dessa metoder inte beskriver hela den buddistiska förståelsen.²²⁹ Eller är det trots allt så att även SNF, i reducerandet av våld, konflikter och lidande behöver ha en fiende, en mörkerplats utanför sig själva att kämpa mot? Jag har inte svaret på varför de väljer denna strategi men jag menar att deras sätt att hantera våld, konflikter och lidande här tydligt avviker från vad de förespråkar. De målar upp förenklade dualistiska bilder av både väst och många ledare i maktposition. I och med detta skapar dom ett vi och dom tänkande som de i majoriteten av sitt arbete propagerar mot.

5. Avslutning.

5.1 Diskussion

Detta är inte en jämförande analys av kristen och buddistisk aktivism utan jag ser, som sagt, arbetet av mer inspirerande och självkritisk karaktär. Vad har SNF: s buddistiska tankestrukturer och praktiker att tillföra? Jag kommer därför i denna 10-poängsuppsats avslutande diskussion fokusera på hur SNF tankestrukturer korrelerar och divergerar med några kristna teologer. Jag kommer att inleda med att fokusera på en teolog, som är en tämligen ny bekantskap, men som liksom Sivaraksa och SNF fokuserar på frågor kring religionens roll, i hanterandet av lidande och konflikter, nämligen Rober F Schreiter. Jag anser att Schreiters böcker om försoning är inspirerande och dessutom samstämmer med SNF: s hållning på en rad olika punkter exempelvis att försoningsarbetet snarare är en spirituellt aktivitet än en strategisk, att försoning måste vara ett sätt att leva snarare än en teknisk rationell lösning men att strategier också behövs. Både Schreiter och SNF har erfarenhet av att sekulära aktivistgrupper och biståndsorganisationer uppsöker religiösa organisationer för att

²²⁸ Ibid.

²²⁹ Engaged Buddhism., s.10.

de behöver hjälp med de mer spirituella dimensionerna av försoning.²³⁰ Både Schreiter och SNF påtalar också att försoning är ett interreligiöst arbete.²³¹ Jag anar att Schreiters synsätt säkert skulle vara inspirerande för SNF. Jag kommer dock i den fortsatta diskussionen att koncentrera mig på några punkter hos Schreiter som jag är kritisk emot. Jag menar att dessa punkter även har tendenser som är typiska för vissa kristna och även delar av de troende inom andra abrahamitiska religioners tankesätt och därför har en mer allmängiltig karaktär. Jag anser att SNF: s tänkande på dessa punkter kan inspirera till ett vidgat synsätt. Jag menar att det hos andra kristna tänkare finns frö till nya oväntade förslag som mer korrelerar med SNF: s tänkande.²³² Min poäng är att det utifrån dessa teologers kristendomsförståelse, mycket väl skulle gå att utveckla en syn på dessa frågor som samstämmer med SNF: s tankestrukturer fast utifrån en kristen teologi.

5.2. Här kommer de punkter jag vill diskutera.

5.2.1. Försoning.

Schreiter fokuserar inte på våld och konflikter utan på försoning. Schreiter talar alltså om försoning **efter** att våldshandlingen eller konflikten skett.²³³ SNF fokuserar även på ett tidigare skede och talar om hur vi kan reducera våld, konflikter och lidande **innan** det sker **när** det sker och **efter** det skett.

Faran att tala om försoningsprocessen utan att tydligt koppla ihop den med frågor kring våld och konflikter är menar jag, att frågan varför våldet utbröt undviks. SNF: s hållning medvetandegör tydligt hur exempelvis strukturellt våld föder konflikter. Fokus blir då dubbelt; både att kritisera och förändra våldsamma strukturer, exempelvis länder som både skapar strukturellt våld och sänder bistånd kan här medvetandegöra att de ger med en hand och tar med den andra, samtidigt fortlöper försoningsarbetet med de redan drabbade.

5.2.2. Enstaka händelser

När Schreiter talar om försoning beskriver han olika händelser och hur dessa ska försonas. Schreiter talar om våldsamma händelser, som om de är mer **enstaka** i sin karaktär.²³⁴ SNF talar om pågående våld och lidande som försiggår på mikro och makronivå och i olika grad men att det är **ständigt närvarande** överallt på grund av människors bristande insikt.

Min kritik är att Schreiter inte, i sin beskrivning, tydliggör hur helheten påverkar delarna och hur delarna påverkar helheten.²³⁵ SNF: s medvetandegörande om ett ständigt pågående våld

²³⁰ Robert J Schreiter, *The Ministry of Reconciliation spirituality & strategies*, Maryknoll, New York, 1999, s.4.

²³¹ Ibid., s. vi.

²³² Exempelvis Tomas Merton, Sallie McFague, som presenteras i 5.3.

²³³ The ministry of reconciliation s.6.

²³⁴ Ibid., s.7.

²³⁵ Kommentar av Aasulv Lande, forskarseminarium januari, 2005, Lande menar att denna pragmatisering är en del av en postmodern strategi för försoning. Schreiter har menar Lande, en mer generell bild av den globaliserade verkligheten där han ser samspelet och spänningarna mellan globalisering och motkulturer i boken "The New Catholicity", Orbis N.Y., 1998.

och lidande på både mikro och makronivå, gör att vi lättare kan förstå uppkomsten till dessa större våldsytringar som Schreiter beskriver och därmed förhindra, föregripa både dessa och dom på mikronivå.

5.2.3. Vi och dom.

Schreiter talar om en person eller ett samhälle som utsätts för våld och hur denne person eller detta samhälle ska försonas med detta. Han delar in människor i ”wrongdoers”, offer och hjälpare, där Schreiter själv hör till sistnämnda kategori.²³⁶ Resultatet riskerar att bli ett; **vi** ska hjälpa **dom** eller **det** samhälle som utsätts. SNF talar om att allt lidande är allas lidande och menar att allt är **interrelaterat** och **förenat** och att vi är ansvariga och **delaktiga** i allt våld och att vi när vi hjälper andra djupast sett, hjälper även oss själva.

Schreiters synsätt riskerar att skapa, menar jag, ett förenklat synsätt där förövaren är den onde medan offret och hjälparen är endast goda. Genom SNF: s hållning kan en självkritik, där även offer och hjälpare medvetandegör hur de själva deltar i våldsamma strukturer, klagöras. Både enskilda hjälpare, biståndsorganisationer, kristna grupper kan med en självkritisk hållning undersöka om de verkligen hjälper med effektiva medel eller om de samtidigt skapar nya våldsamma strukturer som i sin tur skapar problem. Ett interrelaterat synsätt synliggör även hjälparbetarens behov av inre balans och träning för att inte utsättas vare sig själv, genom exempelvis utbrändhet, eller andra för omedvetet våld.

5.2.4. Åtskiljande.

Schreiter poängterar att personlig försoning och samhällelig försoning är **två skilda saker**. Han menar att den personliga försoningen är en gåva av Gud men att även den sociala försoningsprocessen behöver försonade ledare. Han kritiserar västvärlden för att de lider av hybris och anser att de enbart med strategier kan ställa allt tillrätta. Själv talar han om en balans mellan strategier och spiritualitet i den sociala försoningen. Schreiter skiljer alltså mellan strategi och spiritualitet och menar att rekonstruktionen av exempelvis en gemensam samhällelig moral bygger övervägande på strategi.²³⁷ SNF poängterar ett helhetstänkande där inre och yttre är ouplösligt förenade. Jag menar att SNF inte skiljer spiritualitet och strategi åt utan ser spiritualiteten delvis som en strategi. Det går att uppöva ”mindfulness”, människan kan använda tekniker för att komma i kontakt med den i skapelsen inneboende transformerande kraften. Dessa spirituella strategier kan verka både i det inre personliga livet och genomsyra våra sociala strukturer. Varför menar Schreiter att rationalitet kan utövas av människan, medan försoning, som har med känsloliv och själsfrågor, visdom att göra sker uteslutande från Gud? Beror det på förståelsen av ande, mänsklig livskraft, mänsklig förmåga som förnuft (ratio)? Sallie McFague och även Wolfhart Pannenberg har nedan en annan syn på detta begrepp.

²³⁶ ibid., s.14.

²³⁷ Ibid., s.17, s.111.

5.2.5. Gud försonar

Schreiter betonar alltså att det är **Gud**, i oss, **inte människan** som försonar. Han menar att försoning aldrig sker av mänsklig kraft. Däremot menar han att försoning ska leda till aktion.²³⁸ Sivaraksa lägger mer betoning på **människans roll**, där han menar att människan faktiskt kan, genom egen mental kultivering reducera våld, konflikter och lidande. Även SNF öppnar dock för att människan i detta behöver religion och för att **en försonande process ingår i själva skapelsen**.

Faran är, menar jag, att Schreiter hållning leder till passivitet i fråga om människans möjlighet att arbeta med sin egen försoning. Att Gud blir ett inneboende objekt skilt från oss själva som ska försona och frälsa oss. Schreiter poängterar dock att relationen med Gud öppnar upp för sanning, rättvisa, helande och nya möjligheter. Och att försoningen ska leda till aktion.²³⁹ Därför anser jag att hans kristna grundsyn lika gärna skulle kunna påtala människan som Guds medskapare även i själva försoningsprocessen. SNF poängterar den mänskliga förmågan att genom träning av "mindfulness" uppöva lycka, närvaro och klarhet. Jag menar att medlemmarna i SNF också i sitt dagliga liv påvisar den försonande potentialen i detta, genom den lätthet och balans med vilken de hanterar sitt personliga förflutna. Men de betonar även spiritualitetens transformerande potential som en inneboende potential i själva skapelsen. De tror inte på att människan endast av egen kraft kan transformeras utan menar att människan behöver vara i kontakt med en religiös dimension av tillvaron. Men de uppmanar människan till strävan efter transformation på ett sätt som jag saknar i Schreiters poängterande av att det är Gud som försonar men finner i exempelvis Thomas Mertons kristendomsförståelse.

5.2.6. Lidandet har mening

Schreiter betonar att **lidandet har mening**. Han menar att om Jesus lidande och död på korset var befriande för en syndfull värld så kan även vårt lidande ge mening genom att förenas med Kristi lidande och att detta är ett lärjungaskap där vi vandrar tillsammans med Jesus. Han menar att vi inte kan erfara kraften av återuppståndelsen utan att ha kunskap om lidandet på korset.²⁴⁰ Ur försoningsprocessen kan vi, menar han, få insikter som leder till ett nytt, befriat liv. Försoningen är inte en restauration till tidigare status quo utan utvecklar framåt. För SNF är **lidandet** inte meningsbärande utan snarare **utgångspunkten** för allt liv. Insikten och befrielsen kommer snarare ur uppövandet av "mindfulness" som skänker lycka och en klarhet där vi ser både våra egna dåliga sidor och andras lidande och därmed kan förändra och befria.

Att betona lidandets potentiella mening gör, i värsta fall, att vi inte på allvar kämpar för att reducera lidandet och det våld och de konflikter som skapar lidande. Fredrik Lindström

²³⁸ Ibid., s.16.

²³⁹ Ibid., s.16.

²⁴⁰ Ibid.,s.19.

skriver i sin bok; det sårbara livet att lidandet *kan* ha mening.²⁴¹ Det finns en potential i lidande till förvandling, förändring. I en värld med krig, svält, fattigdom, katastrofer, trafficking, barnporrindustri etc. anser jag att denna kristendomstolkning är mer sympatisk och att SNF: s utgångspunkt är en realitet. Vi delar lidandet som ett ofrånkomligt faktum. SNF: s påpekande att lidandet är ett gemensamt lidande, vare sig det enligt kristen utgångspunkt är meningsfullt eller ej, menar jag poängterar det gemensamma arbetet för återuppståndelse, återupprättelse, som även asiatisk ”doing theology” förespråkar.

5.2.7. Sammanfattning

Om vi sammanfattar dessa punkter så menar jag att vi kan notera en återkommande skillnad mellan Schreiter och SNF. Schreiter beskriver en mer uppdelad, dualistisk verklighet. Han betonar försoning utan att problematisera våldet och konflikternas uppkomst, han talar om enstaka våldsamma situationer eller händelser, och hur dessa drabbar enstaka personer eller samhällen, och där det finns ”wrongdoers” som gör fel och andra som blir offer och en tredje part som är hjälpare. Detta i sin tur medför ett tänkande där vi ska hjälpa dom. Han skiljer mellan inre och yttre försoning och betonar att det är Gud inte människan som försonar. Jag menar dock att det utifrån andra kristna teologer, som förespråkar en mer interrelaterad hållning, skulle gå att utveckla en större helhetssyn i dessa frågor. Jag menar också att detta inte är något senmodernt påfund utan går att finna långt tillbaka i den kristna traditionen.

5.3. Kristna teologer

5.3.1. Interrelation

Exempelvis östkyrkan talar redan hos Gregorius av Nyssa om interrelation i sitt begrepp *metousia* som förutom relationen med Gud också beskriver relationer inom skapelsen. *Metousia* uttrycker relationer där Gud är närvarande i allt skapat och även allt skapats delaktighet i den övriga skapelsen. Det finns alltså en horisontal och en vertikal *metousia*. I den horisontala *metousia* menas att inget skapat kan existera oberoende av den övriga skapelsen. *Metousia* står för en gudomligt given enhet av fundamentalt slag. Den uppkommer inte när skapelsens element relateras till varandra. Den ligger som en inneboende kvalitet i allt skapat. Genom att vara förenad med allt annat skapat och med skaparen exponerar det skapade en av skapelsens djupaste intentioner. *Metousia* är inte empatiskt tom, till sin grundläggande karaktär kännetecknas den av den gudomliga kärleken. Gud vill skapelsen och hans vilja är ett uttryck för hans kärlek. Skapelsen å sin sida har Guds närvaro - *energeia*- som det innersta i hela sin existens. Den fyller skapelsen med empati. Den plågas när människan sliter sönder den ekologiska väven.²⁴²

²⁴¹ Fredrik Lindström, *Det sårbara livet; livsförståelse och Gudserfarenhet i Gamla Testamentet*, Arcus, Lund, 1998, s.141.

²⁴² Brander Bo, *Människan och den ekologiska väven, Om människan som mikrokosmos och som skapelsens förvaltare*, Artos, Lund, 2002 s.153, 154.

Läser man exempelvis den kristna biologens Stefan Edmans böcker så betonar även han skapelsens fantastiska inneboende relationer:

Drick ett glas vatten och du sköljer strupen med hela världen...Den klara vätskan har släckt törsten hos miljoner andra varelser på planeten Jorden innan den nu tar vägen in i din kropp. Den har skvalpat i magen på Afrikas lejon, spätt blodet i oceanens hajar.. Eller varför inte hängt i ormbunksskogarna en het morgon i karbon, för trehundra miljoner år sedan.²⁴³

5.3.2. Interrelation som identitet

Även Sallie McFague betonar interrelationen. Hon menar att andens kreativa process (ruach) innefattar alla levande varelser. Ruach- begreppet som, enligt Pannenberg alinerats sen den judiska och tidiga kristna förståelse från andning, liv, till en förståelse som förnuft (ratio)²⁴⁴ En icke-kroppslig entitet, kritiseras, eftersom detta skapar ett synsätt där människan kan se sig separerad från både sin egen kroppslighet och jorden som kropp och därmed överlägsen natur, djur och även mindre rationella människor. McFague menar att ruach som andning är en bättre symbol än förnuft eller själ för att beskriva Guds verkande i skapelsen eftersom alla är beroende av andning. Vi kan endast överleva några minuter utan att andas. Våra liv är omringade av två andetag. En anledning att tala om Anden som ett sätt att förstå gudomlig försorg är alltså att det minskar antropomorfism och förslår kosmocentrism. Om vi då också förstår oss själva utifrån denna princip ser vi oss enade med allt levande, alla levande varelse. Snarare än att se oss själva som andra hands herrar som ger order och kontrollerar. Detta medför att vi inte sätter fokus på andlig aktivitet utan sätter fokus på vårt beroende av Gud som den närvarande och kontinuerligt skapande Skaparen och att vi kan tänka Gud som någon som erbjuder oss liv, all denna fantastiskt rika variation av liv.²⁴⁵

Befrielseologi och feministteologi lägger i ofta stor vikt vid människans ansvar och delaktighet i kampen för upprättelse, i dagsläget förespråkar de ofta en holistisk helhetssyn. Teologen John Sobrino skriver i sin artikel i *World Religions and Human Liberation* att en holistisk syn, ur ett kristet perspektiv, har ett verkligt syfte i att befrielseologiskt kämpa för fattiga och utsatta.²⁴⁶ Asiatiske teologer som Chung Hyun Kyung betonar människan som Guds medskapare. De menar till en ”doing theology” där kristna, tillsammans med andra människor och andra religioner, aktivt ska verka för förtryckta människors upprättelse.²⁴⁷

5.3.3. Transformation

SNF talar om att människan ska transformeras från ett förljuget till ett äkta själv och att det i denna förändring ingår en medvetandeförändring. Catarina Stenqvists bok *NU- är verklig*

²⁴³ Stefan, Edman, *Jordens sång, en biologs kärleksförklaring till livet*, Aktietryckeriet, Trondheim, 1988, s.13.

²⁴⁴ Wolfhart, Pannenberg, *Systematic theology -volume-*, T&T Clark Ltd, Edinburgh 1988, s.373.

²⁴⁵ *The body of God* s.143.

²⁴⁶ *World Religions and Human Liberation*, s. 121.

²⁴⁷ Chung Hyun Kyung, *Struggle to be the sun again*, introducing Asian Women theology, Maryknoll, N.Y., 1990, s. 100.

Thomas Merton och kontemplativa erfarenheter beskriver att den kontemplativa människans uppgift är att hjälpa människor till medvetandeförändring, to transform. En människa med ett nytt förändrat transformerat medvetande är, menar Merton, en ny människa. Hon går från ett falskt medvetande till ett sant medvetande. Den gamla människan måste dö för att födas på nytt. Det intressanta med Merton, i Stenqvist tolkning är att förändringen inte är av moralisk utan av ontologisk karaktär: *Den som ser och uppfattar verklighetens sanna innebörd förändras och handlar i enlighet därmed. Därför följer en moralisk förändring på den ontologiska. En mystiker är en som handlar i enlighet med vad den upplevda verkligheten bjuder.*²⁴⁸ Detta menar jag korrelerar väl med SNF: s synsätt. Här blir den inre transformationen, den religiösa, spirituella transformationen något helt annat än en påbjuden samhällelig moral. Förändringen sker på ett plan där människans medvetande ser saker på ett nytt sätt, där blicken, verklighetsuppfattningen förändras. En genomgripande förändring, inte utifrån en uppifrån anstiftad moral som enklare kan förvanskas och manipuleras, utan från livet själv. Även teologen Ola Sigurdsson talar om den senmoderna medvetenheten om hur denna blick varmed vilken vi uppfattar verkligheten styr vårt sätt att handla och identifiera oss.²⁴⁹ Hur SNF: s synsätt rimmar eller inte med ”senmodernitetens blick” är dock ett ämne för en annan uppsats.

5.3.4. Jag menar att dessa teologer ger förutsättningar för ett mer interrelaterat, icke-dualistiskt språkbruk och tankesätt även i den kristna kontexten. Detta ger oss nya förutsättningar för vår syn på och vårt praktiska hanterande av våld, konflikter och lidande: Att våld och konflikter inte går att särskilja från försoning, att vi alla delar lidandet och är delaktiga i våldsamma tendenser som behöver transformeras, både i mikro och i makrokosmos. Att vi i relation med Gud, kan arbeta för ett reducerande av våld, lidande och konflikter både i oss själva och i världen. Utmaningen är, som jag förstår det, att inse vår egentliga plats i relation till natur, djur och andra människor. Som teolog ser jag Thomas Merton som en stor förebild. Det mänskliga är källan för hans reflektion över vad kristen tro är. Då han beskriver människans gudsrelation utgår han från människans samhälleliga och andliga belägenhet och att människans uppgift först som sist är att vara sann mot sig själv. Människan skall bli vad hon är.²⁵⁰

Jag menar avslutningsvis att SNF, genom denna spirituella transformation pekar mot en ”tredje väg” för att reducera våld, konflikter och lidande: Inte enbart genom inre transformationen, inte heller enbart genom yttre transformationen, utan genom inre och yttre transformation, med medvetenhet om allts interrelation.

²⁴⁸ Stenqvist, Catarina, *NU- är verklig Thomas Merton och kontemplativa erfarenheter*, TA-Tryck Bjärnum, 1996 s.42, 43.

²⁴⁹ Ola Sigurdsson, *Världen en främmande plats; essäer om religionens återkomst*, Cordia; Örebro, 2003 s.58f.

²⁵⁰ *NU- är verklig Thomas Merton och kontemplativa erfarenheter*, s.35.

5.4. Sammanfattning

Jag har i denna uppsats undersökt hur religion kan reducera våld, konflikter och lidande. Fokus för min undersökning har varit en thailändsk buddistisk aktivistorganisation, SNF och dess ledare Sulak Sivaraksa. Jag har i min undersökning använt intervjuer, observationer och litteratur. Min utgångspunkt är inte religionshistorisk eller komparativ utan i första hand dialoginriktad. Jag ville lyssna på denna buddistiska tradition och därefter, utöva en självkritisk reflektion på vissa synsätt i den kristna traditionen.

Min hypotes är att SNF:s tillvägagångssätt för att reducera våld, konflikter och lidande utgår från erfarenheten av ”mindfulness” och det synsätt på interrelationen mellan inre och yttre transformation samt relationen mellan människa - natur och samhälle som denna erfarenhet medför. Samt att ”mindfulness” speglar ”non-duality”.

Jag menar att hypotesen i stort sett är riktig. Erfarenheterna av klarhet, lycka, närvaro och den medvetenhet om andras lidande som ”mindfulness” ger - är, menar jag, grundbulten i hela deras reducerande av våld, konflikter och lidande. Denna insikt grundar sig i en förståelse och erfarenhet av att inre transformation och yttre handling är djupt oskiljaktiga. Den inre transformationen förutsätter den yttre transformationen och den yttre transformationen förutsätter den inre transformationen. Var och en av dessa komponenter kan göras distinkta men de kan inte åtskiljas. Den inre transformationens kvalitet avspeglas i den yttre transformationens kvalitet. Den yttre transformationens kvalitet avspeglas i den inre transformationens kvalitet. Den insikt som ”mindfulness” ger medför också en förändrad syn på omvärlden och på den egna identiteten. Från en separerad, individualiserad förståelse där personen är separerad från andra människor, djur och natur till en insikt i att allt är djupt interrelaterat. Detta medför att allt våld som sker mot andra människor, natur, djur också sker mot personen själv, vilket i sin tur medför ett totalt avståndstagande från våld. Dessa insikter, speglar menar jag, den buddistiska principen, ”non-duality”. Att praktik inte skiljs från tanke och erfarenhet pekar på att denna ”nonduality” även är djupt integrerad i deras tillvägagångssätt.

I relation till väst och till politiska och ekonomiska ledare med mycket makt menar jag dock att SNF:s tillvägagångssätt är annorlunda. De använder, i sin kritik av dessa, ett dualistiskt synsätt, ett vi och dom -tänkande som inte kan förenas med deras huvudsakliga synsätt.

Efter att ha klargjort SNF:s synsätt och praktiska hanterande så vidtar diskussionen där jag kritiserar några, av den kristna teologen Robert. F. Schreiters, tankar om försoning. Jag menar att SNF:s ”non-duality” har något att tillföra Schreiter eftersom hans mer dualistiska synsätt har vissa negativa konsekvenser. Jag menar även att andra kristna teologer, såsom Thomas Merton och Sallie McFague genom sina teologiska utgångspunkter, kan vara inspiratörer till att skapa kristna synsätt av reducerandet av våld, konflikter och lidande som närmar sig

SNF: s hållning.

5.5. Conclusion

My graduation essay entitled “Spiritual Activism- the Third Way?” is a research- study, exploring how religion can play a positive role in the present global situation. The study focus on a NGO founded by the Engaged Buddhist Sulak Sivaraksa namely SNF and their way of dealing, with violence, conflicts and suffering, based on spiritual activism. This organisation is situated in Thailand and this essay is the result of a field study, undertaken there, in August 2005. My research material consists of written material as books and articles, lectures by Sivaraksa, interviews with some of his co-workers and some documented observations. My research is dialog- oriented. I want to listen to another tradition and learn from “the Other”.

My research problem is formulated as follows: How can religion reduce violence, conflict and suffering? The underlying questions are: How does SNF understand religion and religious transformation? How can religious transformation reduce violence, conflict and suffering? How do they manifest their viewpoint in daily life, in their structures and courses?

I presuppose that SNF: s strategies for reduction of violence, conflicts and suffering are based on their view on:

- a) Inner transformation - outer change
- b) The interrelation between human-nature-society and their practical actions based on this views

My hypothesis is that SNF:s views and praxis basically are founded on experience of the Buddhist attitude “mindfulness” and that this understanding in term are based on the Buddhist understanding of “non-duality”.

After presenting my material based on my research problem I conclude that my presupposition about the base for SNF: s strategies for reducing violence, conflict and suffering are deepened by the material. Their view on inner transformation and outer change is approached by a threefold perspective: 1) Religion as transformation, 2) personal transformation leads to social transformation and 3) social transformation is not possible without inner transformation. Their view on the interrelation between human, nature, society is also approached by a threefold perspective namely: 1) Instead of I am because I think or I am because I consume their new self understanding are, I am because I breathe. 2) All sentient beings have a Buddha nature. 3) Their understanding of interrelation leads to a total rejection of violence. Their strategies are also worked out in four different arenas namely; doctrinal, experiential, existential and organisational.

I also conclude that my hypothesis; “mindfulness” is SNF: s base for reducing violence, conflicts and suffering, is correct and that this understanding is based on the Buddhist

understanding of “non-duality”. I miss however this perspective in their understanding of “The West” where they have a more dualistic approach. Finally I investigate how this thoughts and praxis found by SNF can contribute to my own Christian tradition by comparing SNF: s and Robert Schreiters view on reconciliation. I also show how fruitful points of contact and inspiration can be found by relating SNF: s view to the eastern theologian Gregorius of Nyssa, and to the contemporary theologian Sallie Mcfague.

5.6. Källförteckning och Litteraturlista

5.6.1. Källförteckning, otryckt material

Intervjuer med medarbetare i SNF, Wongsanith Ashram, Thailand, augusti 2005, se separat dokument.

Intervju med Sulak Sivaraksa, Thailand, augusti, 2005 se separat dokument.

Intervju med Parichat, professor på Thammasith University, se separat dokument.

Intervju med Sulak Sivaraksa av filosofie studerande på universitet i Holland, se separat dokument.

Föreläsningar

Föreläsning av Gellerstam, Göran, metodkurs, oktober, 2002.

Föreläsning av Werner Jeanrond hermeneutikkurs november 2005.

Föreläsning av Sulak Sivaraksa på Khon Kaen, 25 augusti, 2005.

Föreläsning av Sulak Sivaraksa på Khon Khen University, 22 augusti, 2005.

Föreläsning av Sulak Sivaraksa på Konstmuséet i Bangkok, 28 augusti, 2005.

5.6.2. Litteraturförteckning

Appelton, George, *Den åttafaldiga vägen*, aktiebolaget, Tryckmans, Stockholm, 1966 .

Brander Bo, *Människan och den ekologiska väven, Om människan som mikrokosmos och som skapelsens förvaltare*, Artos, Lund, 2002.

Bryman, Alan, *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*; Lund; Studentlitteratur 1997.

Buddhadhasa, Bhikkhu *Buddha-Dhamma for students*, The Dhamma Study & Practice group, 1988.

Buddhadasa, Bhikkhu, *Handbook for Mankind*, The Dhamma Study & Practice group, 1989.

Campell, Danny, *A Tale About People and Pipeline*, Santi Pracha Dhammma Institute, Bangkok, 2003.

Cohn- Sherbok, Dan, *World Religions and Human Liberation*, Orbis books, Maryknoll, New York, 1992.

- Edman, Stefan, *Jordens sång, en biologs kärleksförklaring till livet*, Aktietrykkeriet, Trondheim, 1988.
- Gombrich, Richard *Theravada Buddhism: A Social History from Ancient Benares to Modern Colombo*, Routledge, London and N.Y. 1988.
- Jeanrond, Werner, *Theological Hermeneutics development and significance*, SCM Press Ltd, London, 1994.
- Kyung, Chung Hyun, *Struggle to be the sun again*, introducing Asian Women theology, Maryknoll, N.Y. 1990.
- Lindström, Fredrik, *Det sårbara livet, Livsförståelse och Gudserfarenhet i Gamla Testamentet*, Arcus, Lund, 1998.
- McFague Sallie, *The body of God An ecological theology*, Fortress Press, Minneapolis, 1993.
- Pannenberg, Wolfhart, *Systematic theology -volume-*, T&T Clark Ltd, Edinburgh, 1988.
- Queen, Christer, Sallie B King, *Engaged Buddhism. Buddhist Liberation Movements in Asia*, State University of New York Press 1996.
- Schreiter, Robert J, *The Ministry of Reconciliation spirituality & strategies*, Maryknoll, New York, 1999.
- Sigurdson, Ola, *Världen en främmande plats; essäer om religionens återkomst*, Cordia, Örebro, 2003.
- Sivaraksa, Sulak, *A Buddhist Vision for Renewing Society: Collected Articles by a Thai Intellectual*, Tienwan Publishing House, Bangkok, 1986.
- Sivaraksa, Sulak *Conflict, Culture, Change Engaged Buddhism in a globalization world*, Parallax Press, California, 2005.
- Sivaraksa, Sulak, *Loyalty Demands Dissent: Autobiography of an Engaged Buddhist*, Parallax Press, California, 1998.
- Sivaraksa, Sulak, *Powers that be: Pridi Banomyong through the rise and fall of Thai democracy*, Ruankaew Printing House, Bangkok, 1999.
- Sivaraksa, Sulak, *Siam in Crisis*, Santi Pracha Dhamma Institute & Thai Inter- Religious Commission for Development, Bangkok 1990.
- Sivarksa, Sulak, *Seeds of Peace- A Buddhist Vision for Renewing Society*, Parallax Press, California 1992.
- Sivaraksa, Sulak, *Socially Engaged Buddhism*, B.R. Publishing Corporation, India, 2005.
- Sivaraksa, Sulak, *Trans Thai Buddhism & Envisioning Resistance: The Engaged Buddhism of Sulak Sivaraksa*, Parallax Press, California, 2003.

Stenqvist, Catarina, *NU- är verklig Thomas Merton och kontemplativa erfarenheter*, TA-
Tryck Bjärnum, 1996.

Svenungsson, Jayne, *Guds återkomst, En studie av gudsbegreppet inom postmodern filosofi*,
Lunds Universitet, 2002.

Swantz Marja-Liisa, *Ritual and symbol in transitional Zaramo society with special reference
to women*, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala, 1986.

Ustorf Werner, "Rethinking Missiology" s.8. Hoedemakers Symposium, Groningen, 16 okt.
2000.

5.6.3. Internetsidor

www.sulak-sivaraksa.org

<http://www.sulak-sivaraksa.org/abpout2.php>.

<http://www.sulak-sivaraksa.org/network23php>

<http://www.sulak-sivaraksa.org/network24php>

<http://www.sulak-sivaraksa.org/network25php>

<http://www.assida.se/nyheter/index.php?ID=148>.